

ANAYASA MAHKEMESİ BİREYSEL BAŞVURU

KARAR BÜLTENİ

MART - NİSAN 2022

Hazırlayanlar

Stj. Av. Abdulkadir Anğay

Av. Büşra Kaftan

Av. Kaan Küçükaliolu

DEÜHF Öğrencisi M. Selahattin Timur

Stj. Av. Sevgi Nur Güney

Stj. Av. Sufi Yüksel

Av. R. Yankı Tan

Av. Zelal Alp

- İÇİNDEKİLER

- **1-) YAŞAM HAKKINA İLİŞKİN BAŞVURULAR**

- CEM SARISÜLÜK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU (B. No: 2015/16451) Güvenlik güçlerince güç kullanımı sonucu meydana gelen ölüm olayı hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi4
- FENER BOZKURT VE SİRAÇ BORKURT BAŞVURUSU (B.No: 2019/22743) Ceza infaz kurumunda meydana gelen intihar vakasında etkili soruşturma yapılmaması.....7
- YILDIZ CİNGÖZ BAŞVURUSU (B. No:2019/16011) Ölümle sonuçlanan kaza sonrası sağlık kurumuna sevkini kasıtlı olarak geç gerçekleştirilmesi.....8

- **2-) KÖTÜ MUAMELE YASAĞINA İLİŞKİN BAŞVURULAR**

- OSMAN GÖKALP BAŞVURUSU (B. No: 2019/7312) Polis memurlarının hukuka aykırı olarak zor kullanması9
- İBRAHİM ÇAY BAŞVURUSU (B. No:2019/13373) Ceza yargılaması sonucunda sorumlu kişilerin eylemleriyle orantılı olarak cezalandırılmaması11

- **3-)KİŞİ HÜRRİYETİ VE GÜVENLİĞİ HAKKINA İLİŞKİN BAŞVURULAR**

- SAMİRA ALAKBAROVA BAŞVURUSU (B. No: 2018/19302) İade Tutukluluğunun Makul Süreyi Aşması12

- **4-) ADİL YARGILANMA HAKKINA İLİŞKİN BAŞVURULAR**

- GÖKHAN BÜYÜKKAHRAMAN BAŞVURUSU (B. No: 2019/17415) Silahların eşitliği ile çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlali.....14
- SINIRLI SORUMLU YENİ MAVİ AY KONUT YAPI KOOPERATİFİ BAŞVURUSU (B. No: 2018/8474) Temyiz talebinin süre aşımı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlali.....17
- SADIK ÇAKAL BAŞVURUSU (B. No: 2018/13343) Tam yargı davasının süre aşımı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlali.....19
- KAHİR BATEYİ ÖZTÜRÜN BAŞVURUSU (B. No :2018/26771) Esasa etkili iddialar karşılanmaksızın karar verilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlali...21
- NİHAT KARAGÖZ BAŞVURUSU (B. No:2019/21436) Tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlali.....22
- CEMAL TALUĞ BAŞVURUSU (B. No: 2018/34827) Sayıştay Temyiz Kurulu tarafından temyiz başvurusu hakkında yapılacak işlem olmadığına karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlali.....24
- İSMAİL AVCI BAŞVURUSU (B. No: 2019/12190) Mahkemeye erişim hakkının ihlali- Belirsiz alacak davası26
- ERCAN ŞAHİN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU (B. No: 2018/8030) Gerekçeli Karar Hakkının İhlali- 6284 sayılı Kanun'da Düzenlenen Tedbir27

5-) SUÇ VE CEZALARIN KANUNİLİĞİ İLKESİNE İLİŞKİN BAŞVURU

- MEHMET AVCI BAŞVURUSU (B. No: 2019/12955) Afiş asma - İdari para cezasına karar verilmesinin suç ve cezaların kanuniliği ilkesini ihlal ettiği iddiası....**28**

6-) ÖZEL HAYATA VE AİLE HAYATINA SAYGI HAKKINA İLİŞKİN BAŞVURULAR

- ALİ RIZA DOLU BAŞVURUSU (B. No: 2018/35534) Tıbbi ihmal sonucu zarara uğranılması nedeniyle kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkının ihlali iddiası.....**30**
- H.Ö. BAŞVURUSU (B. No: 2019/20473) Kişisel verilerinin hukuksuzca ele geçirilmesi - Etkin soruşturma ihlali.....**31**
- AZİZE DEĞER KUTLU VE ABDURRAHMAN ZORLU BAŞVURUSU (B. No: 2017/40087) Özel hayata saygı hakkı ile seçme ve seçilme hakkı ve hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlali.....**33**
- A.A.A. BAŞVURUSU (B. No: 2018/36516) Türkiye'ye giriş yasağı nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlali.....**36**
- BAHADIR ÜNEY VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU (B. No: 2018/4453) Velayet hakkı- Çocuk ile kişisel ilişki kurulmasında kamu makamlarının pozitif yükümlülükleri.....**38**
- RAMAZAN ŞAHİN BAŞVURUSU (B. No: 2018/11988) Kişisel Verilerin Korunmasını İsteme Hakkının İhlali.....**39**

7-)İFADE VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN BAŞVURULAR

- ALİ KUŞ BAŞVURUSU (B. No: 2017/27822) Siyasi faaliyette bulunma özgürlüğünün ihlali.....**40**
- MUSTAFA HİDAYET VAHAPOĞLU BAŞVURUSU (B.No:2019/19608) Siyasetçinin Dışişleri bakanına karşı söylediği sözler nedeniyle aleyhine tazminata hükmedilmesi.....**42**
- HAYDAR AKAR BAŞVURUSU (B. No: 2019/2593) Başbakan yardımcısı hakkında kullanılan ifadeler nedeniyle aleyhe tazminata hükmedilmesi.....**43**
- HÜSEYİN ÖMER VOLKAN ÇİÇEK BAŞVURUSU (B. No: 2017/39464) Öğretmenin sosyal medya paylaşımı nedeniyle kınama cezası alması.....**44**

8-) MÜLKİYET HAKKINA İLİŞKİN BAŞVURULAR

- ALEXANDRA LİANA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU (B. No: 2018/20732) Özel koleksiyona kayıtlı olan taşınmaz kültür varlıklarının müzeye tesliminin istenmesi..**46**
- HANİFE YILDIZ TORUM VE NİMET FİLİZ SEVEN BAŞVURUSU B. No: 2018/1567 Malikler Kurulu Kararına rıza göstermeyen paydaşın hissesinin düşük bedelle satılması sebebiyle mülkiyet hakkı ihlali.....**48**
- FATMA BETÜL ÖZDİLEK TOMBUL BAŞVURUSU (B. No: 2019/22030) Öğretim üyesinin açıkta kaldığı dönemde mahrum olduğu parasal haklarından doğan mülkiyet hakkı.....**50**

1-) YAŞAM HAKKINA İLİŞKİN BAŞVURULAR

CEM SARISÜLÜK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU (Başvuru Numarası: 2015/16451)

Karar Tarihi: 15/12/2021 R.G. Tarih ve Sayı: 4/3/2022-31768

Başvuru, güvenlik güçlerince güç kullanımı sonucu meydana gelen ölüm olayı hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucuların yakını olan E.S. 1/6/2013 Gezi Parkı eylemlerinin Ankara’da gerçekleştirilen kısmına katılmıştır. E.S. gösteriye müdahalede bulunan kolluk görevlilerinden birinin silahından çıkan merminin başına isabet etmesiyle 1/6/2013 tarihinde yaralanmış, kaldırıldığı Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 14/6/2013 tarihinde hayatını kaybetmiştir. Olayla İlgili Soruşturma Süreci:

Cumhuriyet Başsavcılığı 24/6/2013 tarihinde meşru müdafaada sınırın aşılması suretiyle ölüme neden olma suçundan A.Ş.nin tutuklanması talebinde bulunmuştur. Ankara 13. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 24/6/2013 tarihinde şüphelinin tutuklanması talebinin reddine karar vermiştir. Cumhuriyet Başsavcılığı, polis memuru A.Ş. hakkında meşru savunmada sınırın kasıt olmaksızın aşılması suretiyle öldürme suçundan 12/7/2013 tarihinde kamu davası açmıştır. İddianamede; *şüphelinin kendisine saldırıda bulunan gösterici gruba karşı tabancasını çekerek havaya uyarı atışı yaptığı sırada, 3. atışı yapmak isterken dönüp kaçmaya çalıştığı esnada, omuz hizasından yukarıda tuttuğu tabancasının dönme hareketinin etkisi ile yere paralel hale gelmesi ve o konumda iken atış yapması sonucu [E.S.nin] yaralanmış olması ile atış öncesi ve atış esnasında şüphelinin vücudunun muhtelif yerlerine isabet eden taşlar dikkate alındığında şüphelinin meşru savunma sınırını kasten aştığının söylenemeyeceği, sınırın kasıt olmaksızın aşıldığı,...* belirtilmiştir.

Ankara Ağır Ceza Mahkemesi 3/9/2014 tarihli kararla A.Ş.nin olası kasıtlı öldürme suçundan cezalandırılmasına, hakkında haksız tahrik hükümlerinin uygulanmasına karar vermiştir. A.Ş. neticeten 7 yıl 9 ay 10 gün hapis cezasına mahkûm edilmiş ve hükmen tutukluluk hâlinin devamına karar verilmiştir. Mahkeme kararının gerekçesinde sanığın geri çekilme imkanı varken geri çekilmeyerek silahını çektiği açık olduğunu ve olaydan hemen sonra polis arkadaşlarına 'çektim sıktım üç tane' dediğini belirtmiştir. Başvurucuların temyizi üzerine anılan karar, Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 17/6/2015 tarihli kararıyla mahkemece resen dinlenmelerine karar verilen tanıklar ... yargılama sırasında dinlenmemesi ve sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden mahkeme heyetince nerede izlendiği ve içeriği tutanaklardan anlaşılmayan görüntülerin hükme esas alınması suretiyle yine 5271 sayılı CMK'nun 216 ve 217. maddelerine muhalefet edilmesi gerekçeleriyle bozulmuştur.

Yargıtay 5. Ceza Dairesi 31/8/2015 tarihli kararıyla kamu davasının sanığın güvenliğinin sağlanması sebebiyle Aksaray Ağır Ceza Mahkemesine nakline karar vermiştir.

Bu karar üzerine Ankara Ağır Ceza Mahkemesi 3/9/2015 tarihinde resen celse açmış, başvurucular ile vekillerinin yokluğunda verdiği kararla davanın Aksaray Ağır Ceza

Mahkemesine nakline ve Yargıtay 1. Ceza Dairesi tarafından mahkûmiyet kararının usul yönünden bozulmuş olması, davanın nakli sebebiyle yargılamanın uzun sürebileceği, sanığın tutuklu kaldığı süre ve duruşmaları devamlı olarak takip etmesi gerekçeleriyle A.Ş.nin tahliyesine karar vermiştir.

Aksaray Ağır Ceza Mahkemesi 19/12/2016 tarihinde, A.Ş.nin meşru savunmada sınırın taksirle aşılması suretiyle öldürme suçundan 2 yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına, cezada 5237 sayılı Kanun'un 27. maddesinin birinci fıkrası uyarınca 1/6 oranında ve aynı Kanun'un 62. maddesinin birinci fıkrası uyarınca da 1/6 oranında indirim yapılarak sanığın neticeten 1 yıl 4 ay 20 gün hapiscezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir.

Başvurucuların kararı temyiz etmesi üzerine Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 5/12/2017 tarihli kararıyla anılan kararın suçun sübutu yönünden onanmasına fakat ceza miktarı yönünden taksire dayalı kusurunun ağırlığı nedeniyle taksirle ölüme neden olma suçundan, sonuca etkili olacak şekilde teşdiden ceza tayini gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde alt sınırdan ceza belirlendiği gerekçesiyle bozulmasına karar verilmiştir.

Bozma kararı üzerine Aksaray Ağır Ceza Mahkemesi 21/3/2018 tarihli karar ile aynı gerekçelerle A.Ş.nin meşru savunmada sınırın taksirle aşılması suretiyle öldürme suçundan takdiren alt sınırdan ayrılarak 3 yıl hapis cezasıyla, neticeten 2 yıl 1 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Başvurucuların iddialarının özü yakınlarının öldürülmesine dair etkili bir soruşturma yürütülmemesidir. Bu nedenle başvurucuların adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiaları Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkı kapsamında incelenmiştir.

Aksaray Ağır Ceza Mahkemesi, A.Ş.nin göstericilerle karşı karşıya kalması ile silahını üçüncü kez ateşlemesine kadar geçen sürenin 1,5 saniyeden az olduğunu, ateş etmeden önce, ateş anında ve ateş ettikten sonra göstericilerin attığı taşların A.Ş.nin vücudunun çeşitli yerlerine isabet ettiğini, isabet eden taşın etkisi ve isabet etmeyen taşlardan korunma refleksi ile A.Ş.nin vücut duruşunun, el ve kol durumunun bozulduğunu, dolayısıyla A.Ş.nin hedef gözetmediğini, göstericilerin üzerine ateş etmediğini, havaya uyarı atışı yaptığı sırada taşlamanın etkisiyle olayın meydana geldiğini belirterek A.Ş.nin uğradığı saldırıyı defetmek için saldırgan sayısı ve atılan taş yoğunluğu nedeniyle saldırıyla orantılı şekilde silah kullanma yetkisi kapsamında havaya ateş ederek saldırıyı uzaklaştırmaya çalıştığı sırada sol kasık bölgesine isabet eden taşın etkisiyle tedbirsizliği ve dikkatsizliği sonucu üçüncü atışta E.S.nin vurulmasına neden olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Aksaray Ağır Ceza Mahkemesi bu değerlendirmesi uyarınca da A.Ş.nin Çevik Kuvvet Birliğinde görevli güvenlik gücü olması nedeniyle böyle bir saldırıda dahi kendisinden daha dikkatli olmasının, silah kullanma becerisinin daha ileri seviyede olmasının, taş atıldığı sırada elinin doğrultusunun değişeceğini düşünüp ona göre tavır geliştirmesinin bekleneceğini de gözeterek A.Ş.nin olayda taksirli sorumluluğunun bulunduğu kanaatine ulaşmıştır. Mahkeme bu sonuca ulaşırken -gerekçeli karardan da anlaşıldığı üzere soruşturma aşamasında toplanan tüm delilleri, soruşturma ve yargılama aşamasında temin edilen tüm resmî bilirkişi raporlarını, başvurucuların dosyaya sunduğu özel bilirkişi raporlarını olay anına dair görüntülerin bizzat Heyet tarafından izlenmesi neticesinde ulaşılan kanaat ile birlikte dikkate almıştır. Aksaray Ağır Ceza Mahkemesi, tüm özel/resmî bilirkişi raporlarında itibar edilen/edilmeyen tespitlere

gerekçesinde değinmiş; tanık beyanlarını gözetmiştir. Aksaray Ağır Ceza Mahkemesi gerekçeli kararda; A.Ş.nin eyleminin kasten öldürme, olası kasıt ile öldürme ya da bilinçli taksirle öldürme suçlarını oluşturmamasının, ayrıca eylemin hangi nedenlerle meşru müdafaa sınırları içinde olduğunun kabul edilmesinin gerekçelerine dair bilirkişi raporları ve olay anına dair görüntülerin bizzat izlenmesi doğrultusunda kapsamlı bir değerlendirme yapmıştır. Aksaray Ağır Ceza Mahkemesince tayin edilen suç vasfının ve bu vasıflandırmaya bağlı olarak verilen mahkûmiyet kararının elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olmadığı ve 14 ay süreyle tutuklu yargılanan sanık hakkında hükmedilen adli para cezasının meydana gelen netice ile orantılı olmadığı değerlendirilmesi mümkün değildir. Açıklanan gerekçelerle başvuru konusu olayda yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI, M. Emin KUZ ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

(Zühtü ARSLAN) KARŞI OY GEREKÇESİ: Anayasa Mahkemesinin önündeki başvuruya konu somut olayda da bozmadan sonra yargılama yerinin değiştirilmesi ve buna ilişkin ikna edici gerekçelerin ortaya konulamaması bir bütün olarak mahkemenin tarafsızlığı konusunda tereddütlere neden olmuştur. Bu da yürütülen soruşturma/kovuşturmanın etkili olarak kabul edilmesini engellemiştir.

Mevcut başvuruya konu olayda Mahkememiz çoğunluğuna göre “14 ay süreyle tutuklu yargılanan sanık hakkında hükmedilen adli para cezasının meydana gelen netice ile orantılı olmadığı değerlendirilmesi mümkün değildir” (§ 202). Öncelikle belirtmek gerekir ki, cezanın orantılı olup olmadığını değerlendirirken bir tedbir olan tutuklulukta geçen sürenin dikkate alınması isabetli değildir. Kaldı ki somut olayda tutuklulukta geçen süre hükmolunan nihai cezadan indirilmiş, Aksaray Ağır Ceza Mahkemesinin 30/5/2019 tarihli ek kararıyla sanığın “tutuklu kaldığı sürelerin hakkında hükmedilen adli para cezası miktarını karşılaması nedeniyle infazının tamamlandığını dikkate alarak” adli kontrol kararı kaldırılmıştır.

Diğer yandan yaşam hakkının söz konusu olduğu bir yargılamanın sonunda hükmedilen bir “adli para cezası”nın meydana gelen netice ile orantılı olduğunu söylemek mümkün değildir. Zira meydana gelen netice bir kişinin yaşamının sona ermesidir. Bu derece ağır bir sonucun alt sınıra yakın bir adli para cezasıyla tecziyesi cezasızlık durumu ortaya çıkarır.

Anayasa Mahkemesince yargılamanın beş yıl üç ay sürdüğü bir başvuruda “başvuruya konu ceza yargılamasının daha sonra ortaya çıkabilecek benzer yaşam hakkı ihlallerinin önlenmesinde sahip olunan önemli rolün zarar görmesine neden olabilecek şekilde makul bir özen ve süratle yürütülmediği sonucuna varılmıştır” (bkz. Fatma Akın ve Mehmet Eren, [GK], B. No: 2017/26636, 10/11/2021, § 110).

Eldeki başvuruda bu sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Başvuruya konu olayda tek sanıklı ve karmaşık olmayan bir davanın olduğu, olaya ilişkin görüntülerin ve diğer delillerin de toplandığı, üstelik soruşturma evresinin bir buçuk ayda tamamlandığı dikkate alındığında altı yıla yaklaşan yargılama süresinin makul olduğu söylenemez. Açıklanan gerekçelerle Anayasanın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğini düşündüğümünden çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyorum.

FENER BOZKURT VE SİRAC BORKURT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası:2019/22743)

Karar Tarihi: 2/2/2022 R.G Tarih ve Sayı: 12.04.2022-31807

Başvuru, ceza infaz kurumunda meydana gelen intihar vakasında gerekli koruma önlemlerinin alınmaması ve ölümü takiben etkili soruşturma yapılmaması nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucuların çocuğu A.B., işlediği çeşitli suçlar sonucunda 13 yıl 22 ay 40 gün hüküm giymiştir. Bulunduğu ceza infaz kurumunda; depresyonda olduğu, intihar riskinin yüksek olduğu tespit edilerek psikolog gözetiminde tedavi altına alınmıştır. A.B'nin psikolog gözetimindeki tedavi sürecinde; kendine zarar verme eğilimi devam etmiş, birçok kez hastaneye kaldırılmış, durumu kötüleşmiş ve kendine zarar verme eğilimi artmıştır. Diğer mahkumların AB'den çekinmesi üzerine yerleştirildiği tek kişilik koğuşta intihar etmiştir. Tarsus Cumhuriyet başsavcılığı A.Bnin ölümüne ilişkin olarak hem ilgili kamu görevlileri hakkında hem de olayın oluş biçimi ile ilgili görevi kötüye kullanma ve intihar/teşvik suçlarından iki farklı soruşturma yürütmüştür. İntihara yönlendirme suçu bakımından, ölümün ası nedeniyle gerçekleştiği ve vefat edenin intihara yönlendirildiğine dair delil bulunmadığı gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığı kararına varılmıştır. Görevi kötüye kullanma suçu açısından, üzerlerine atılı suçu işlediklerine dair haklarında kamu davası açılmasını gerektirecek bir delil olmadığı gerekçesiyle KYOK verilmiştir. Sulh ceza hakimliğine itiraz edilmiş ve mahkeme tarafından reddedilmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Mahkeme, Kişinin yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığı koruma hakkının birbirleriyle bağlantısını değerlendirerek; devredilemez, vazgeçilemez haklardan olduğunu, devletin pozitif yükümlülük olarak yetki alanında bulunan tüm bireylerin yaşam hakkını gerek kamusal makamların gerek diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğünün bulunduğunu belirtmiştir. Anayasa Mahkemesinin yaşam hakkı kapsamında devletin pozitif yükümlülükleri açısından benimsediği temel yaklaşıma göre devletin sorumluluğunu gerektirebilecek şartlar altında gerçekleşen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. Maddesi devlete, elindeki tüm imkanları kullanarak bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını saplayacak etkili idari ve yargısal tedbirleri alma görevi yüklemektedir. Bu yükümlülüğün kamusal olsun veya olmasın yaşam hakkının tehlikeye girebileceği her türlü faaliyet bakımından geçerli olduğu kabul edilmiştir. Ceza infaz kurumu yetkililerinin kendi kontrolleri altındaki bir kişinin kendisini öldürmesi konusunda gerçek bir risk olduğunu bilip bilmedikleri ya da bilmeleri gerekip gerekmediğini tespit etmek, böyle bir durum söz konusu ise bu riski ortadan kaldırmak için makul ölçüler çerçevesinde ve sahip oldukları yetkiler kapsamında kendilerinden beklenen her şeyi yapıp yapmadıklarını incelemek gereklidir. Fakat insan davranışının öngörülemezliği

dikkate alındığında pozitif yükümlülükler, aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmamalıdır. Devletin kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı yaşamı koruma amacıyla gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü bağlamında A.B'nin kendisine zarar verme riskinin öngörülebilir olup olmadığı açısından kurumda bulunan süreç ele alınmıştır. Mahkeme, AB'nin psikiyatri kliniğine ziyaretlerinin artması, hastaneye gitmesini gerektirecek kadar kendisine zarar vermesi ve diğer olguların fark edilmesi ve tedbir alınması gereken bir durum olarak kabul etmiş, fakat yaşamının koruması için gerekli olan makul ve etkili tedbirlerin alınmadığı sonucuna ulaştırmış. Mahkeme AB'nin kendi eylemlerine karşı korunmaması sebebiyle yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

YILDIZ CİNGÖZ BAŞVURUSU (Başvuru Numarası:2019/16011)

Karar Tarihi: 19/01/2022 R.G Tarih ve Sayı: 12.04.2022-31807

Başvuru, inşaat alanında yüksekte düşme suretiyle meydana gelen, sağlık kurumunda tedavi sürecini takiben de ölümle sonuçlanan kaza sonrası sağlık kurumuna sevkini kasıtlı olarak geç gerçekleştirilmesi ve suçun niteliğini değiştiren bu hususun soruşturma sürecinde dikkate alınmamış olması nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucunun eşi HC, Kayseri'de bulunan özel bir elektrik firmasına ait binanın inşaat işçisi olarak çalışmakta iken yapının yüksek bir noktasından düşerek yaralanmıştır. Hastanede görevli doktor tarafından imzalanan tutanakta 17.02'de acile geldiği görülmüştür. Hastane bünyesinde tedavisi sürerken vefat etmiştir. Başvurucu Cumhuriyet Başsavcılığı'na şikayette bulunmuştur. Bilgi sahibi sıfatıyla ifadesine başvurulmuş işçiler; ikinci katın kolonlarının ipe alınarak beton kalıpları sabitleme işleminin yapıldığını, HC'nin dengesini kaybederek beton taş zemine düştüğünü, 112 acil servisinin arandığını, acil servis ekibinin 2-5dk içinde geldiğini beyan etmiştir. Şüpheli sıfatıyla ifadesi alınan firma sahibi ifadesinde; "inşaata sık sık geldiğini, işçileri gerekli güvenlik ekipmanını kullanmaları konusunda sürekli olarak uyardığını, inşaat alanında uyarı ve ikaz levhalarının bulunduğunu, olay günü inşaata uğramadığını kusurunun bulunmadığını beyan etmiştir. Başvurucu savcılık ifadesinde; eşini tedavi eden doktordan hastaneye geç getirildiği ve beyninin bu nedenle oksijensiz kaldığı yönünde bilgi aldığını, 112 acil servisinin geç arandığını ve hastaneye geç ulaşım sağlandığını beyan etmiştir. 18:30'da düzenlenen olay yeri tutanağında ekiplerin telsiz anonsu ile haberdar olduğu, olay yerine 17:30da intikal edildiği, işçilerin ifadesinden farklı olarak olay saatinin 16:30 olduğunu ve işverence belirtilen güvenlik tabelalarının bulunmadığı, işçilerin güvenlik ekipmanlarını kullanmadığı tespit edilmiştir. Savcılıkça alınan bilirkişi raporunda; koruyucu malzemelerin temin edilmeyip işçilere verilmediği, müteveffanın mesleki yeterlilik belgesinin bulunmadığı, yaşı itibarıyla yüksekte baretli ve emniyet kemersiz çalışmamasının işverence bilinmesi gerektiği belirtilerek firma sahibi kusurlu bulunmuştur. Kovuşturma aşamasında alınan raporda; müteveffaya ait iş güvenliği eğitimi ve risk değerlendirme raporu bulunmadığı tespit edilmiştir. inşaatın file çekilmeden yapılması ve işçilere gerekli malzemelerin temin edilmemesi sonucu firma sahibi asli kusurlu bulunmuştur. Sanık, koruyucu önlemler olmadığı takdirde işi yapmaktan kaçınabileceğini dile getirmiş, iş yaptığı sırada kazaya uğraması

sonucu tali kusurlu olduğunu belirtmesi üzerine adli para cezası ile tecziyesine karar verilmiştir. Yargılama sürecinde yapılan duruşmalarda tanık olarak dinlenen müteveffanın kardeşi beyanında; " olay yeri ile hastane arasında 100-200 metre mesafe bulunduğunu, kendisi olay yerine gittiğinde kardeşinin hastaneye yeni götürülmekte olduğunu ifade etmiştir. Başvurucu atılan sıfatıyla katıldığını duruşmalarda vekili aracılığı ile müteveffanın sigortasının öldükten sonra yapıldığını, kazanın olduğu tarih ve saate müteveffanın sigortasının yapılması amacıyla başvuruda bulunulduğunu, bu durumun suçun niteliğinde değişiklik yaratacağını belirterek ilgili kurumlara müzekkere yazılmasını talep etmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Başvurucu ihlal iddiasında bulunurken, ağır yaralı eşinin bekletildiği yönündeki iddianın değerlendirilmediğini, suçun niteliğini değiştirme ihtimali bulunduğunu, bu husus açıklığa kavuşturulmadan ceza yargılaması sürecinin sona erdiğini dile getirmektedir. Mahkeme, tanık beyanları ile deliller arasındaki çelişkilere dikkat çekerek, 16:00'da iş kazası geçiren müteveffanın oldukça kısa sürede olay yerine gelen ambulansa ve 100-200 metre mesafede bulunan hastaneye rağmen bir saat gibi bir süre sonra ulaşabilmesini hayatın olağan akışına aykırı bulmuştur. Soruşturma ve kovuşturma süreci boyunca yargı makamlarının HC'nin kaza sonrası hastaneye intikal sürecine, sürece ilişkin gecikme iddiasına ve olayda kasıt bulunduğuna dair ileri sürülen hususlara yönelik bir değerlendirme bulunmadığını tespit edilmiştir. Yargı makamları, iddiaların gerçeği yansıtıp yansıtmadığının tespiti, zaman çizergesinin belirlenmesi, sürecin tüm hatlarıyla aydınlatılması adına ilgili kurumlara yazışma yapmamış, bilgi belge talebinde bulunmamıştır. Mahkeme, HC'nin ölümünü tüm yönleriyle aydınlayabilecek ve ölüme neden olan olduların/kastın/ihmalin belirlenmesini sağlayacak bütün delilleri tespit eden yaşam hakkının sağladığı güvencenin gerektirdiği derinlik ve ciddiyetteki bir soruşturma/kovuşturmanın yürütülmediğini tespit etmiştir. Yürütülen ceza yargısı sürecine dair yukarıda aktarılan eksikliklerin ve belirsizliklerin yaşam hakkı kapsamında etkili soruşturma yükümlülüğünü ihlal eder nitelikte olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Bu sebeple Anayasa'nın 17. Maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının ihlal edildiği kanaatine varılmaktadır.

KÖTÜ MUAMELE YASAĞINA İLİŞKİN BAŞVURULAR

OSMAN GÖKALP BAŞVURUSU (Başvuru Numarası: 2019/7312)

Karar Tarihi: 3/2/2022 R.G. Tarih ve Sayı: 2/3/2022-31766

Başvuru, polis memurlarının hukuka aykırı olarak zor kullanması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Polis memuru M.A. 17/8/2018 tarihinde müşteri olarak başvurusunun terzi dükkânına gelmiştir. Kısaltılmasını istediği pantolon paçalarıyla ilgili olarak başvuru ile aralarında

anlaşmazlık çıktığı anlaşılan M.A. olay yerine polis çağırıştır. Başvurucu hakkında hakaret ve görevi yaptırmamak için direnme suçlarından cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmış olup yargılama devam etmektedir.

Başvurucunun polis memurları tarafından darbedildiği iddiasıyla Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetle bulunması üzerine Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturma başlatmıştır.

Başvurucunun iddialarına göre olay özetle şöyledir: M.A. acele ederek pantolonunu almaya gelmiş, hazır olmadığını öğrenince pantolonunu almak istemiş, kesilmiş paçalardan birini bulamaması üzerine M.A. kendisine küfretmiş, kendisi de karşılık vermiş ve aralarında tartışma çıkmıştır. Polis memurları başvurucunun kolunu arkadan bükmüş, yere yatırarak kendisine ters kelepçe takmışlardır. Bu sırada çocuğu korkarak ağlamaya başlamıştır. Kendisini bir süre ters kelepçeli bekletmiştir. Zayıf ve esmer olan polis memuru sırtına vurmuş, bunun üzerine başvuru sol tarafına düşmüştür. Kendisini polis arabasına zorla bindirmeye çalışmış ve bu sırada darbetmişlerdir. Sağlık muayenesine götürüldüğünde polis memurları odadan çıkmamış, kıyafetlerini çıkarmadan yüzeysel şekilde muayene edilmiştir.

20/8/2018 tarihinde ise başvuru, Türkiye İnsan Hakları Vakfına (TİHV) başvurmuştur. TİHV tarafından yapılan fiziki muayenede alın, yüz, omuz, bel, dirsek, diz ve bileklerde ekimoz ve sıyrıklar tespit edilmiş; ayrıca başvurucuya servikal disk bozukluğu tanısı konmuştur.

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı 2/10/2018 tarihinde başvurucunun şikâyetleri hakkında mevcut yaralanmasının etkisinin basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte olduğunun belirlendiği ve şüpheli polis memurlarının TCK nun 256 maddesinde tanımı yapılan zor kullanma yetkisini kullandıkları gerekçesi ile kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Başvurucunun yaptığı itiraz 24/12/2018 tarihinde reddedilmiştir. Anılan karar 31/1/2019 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvuru 1/3/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Polis memurlarının başvurucunun dükkânına intikal ettikleri sırada henüz Cumhuriyet savcısının bilgilendirilmemiş olduğu ve başvuru hakkında bir gözaltı kararı ya da talimatı bulunmadığı görülmektedir. Başvuru hakkında düzenlenmiş bir zorla getirme kararının da mevcut olmadığı anlaşılmıştır. Bunların yanı sıra olayda suçüstü hâli bulunmadığı gibi polis memurlarına ya da başkasına karşı gerçekleştirilen bir saldırı da söz konusu değildir. Somut olayın koşulları ve başvurucuya isnat edilen eylemler değerlendirildiğinde başvurucuya karşı yakalama işlemi gerçekleştirilmesini gerekli kılacak bir durum olduğu sonucuna ulaşılamamıştır.

Başvurucuya isnat edilen eylemler ve taraf beyanları bir bütün olarak değerlendirildiğinde polis müdahalesine neden olan olayın hukuki ihtilaf niteliğinde olduğu, fiziksel olarak saldırıda bulunmayan, tehlike arz ettiğine ya da kaçacağına ilişkin bir şüphe oluşturmeyen, kimliği ve adresi tespit edilen başvurucunun ifadesinin alınması için çağrı kâğıdı düzenlenerek polis merkezine davet edilmesi usulü uygulanmaksızın işyeri adresinde, çocuğunun ve yeğenlerinin bulunduğu bir ortamda kolu arkaya bükülmek suretiyle yere yatırılmasını ve kelepçe takılmasını, zorla ekip arabasına bindirilmesini gerektirecek bir

fiilinin bulunmadığı, anılan muameleler nedeniyle yaralandığı sabit olan başvuruçunun onuruna ve vücut bütünlüğüne saygı konusunda gerekli özen ve dikkatin gösterilmediği değerlendirilmiştir.

Olayla ilgili olarak başlatılan soruşturma kapsamında taraf ve tanık beyanı alınmamıştır. Taraf olan polis memurlarının olay gerçekleşikten yaklaşık bir saat sonra düzenlediği tutanak ve belgeler kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın tek gerekçesini oluşturmaktadır.

Polisler tarafından başvuruçuya uygulanan kuvvetin kullanım koşullarının oluşup oluşmadığı, kuvvet kullanımının zorunlu olup olmadığı yönünde bir değerlendirme içermemektedir. Bunun yanı sıra başvuruçunun kelepçe takıldıktan sonra darbedildiği iddiaları yönünden de değerlendirme yapılmamıştır.

Yürütülen soruşturmada olayın gerçekleşme koşullarının tespit edilmesine yarayacak her türlü delilin toplanması ve soruşturma sonucunda verilen kararın soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayalı olması gerekliliklerinin yerine getirilmediği anlaşılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutunun -negatif yükümlülük- ve usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

İBRAHİM ÇAY BAŞVURUSU (Başvuru Numarası:2019/13373)

Karar Tarihi :02/02/2022 R.G Tarih ve sayı :. 14/04/2022 – 31809

Başvuru, üçüncü kişilerce gerçekleştirilen yaralama eylemine yönelik ceza yargılaması sonucunda sorumlu kişilerin eylemleriyle orantılı olarak cezalandırılmaması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edilmesi iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN :

Başvuruçunun adına kayıtlı facebook sosyal medya hesabından bir kısım terör örgütü lehine olduğu öne sürülen paylaşımlar olduğunun duyulmasının ardından 08/09/2015 tarihinde başvuruçuyu yaşadığı mahalle sakinleri tarafından mahalle meydanında alıkonularak tekme ve yumruklarla darp edilmiştir. Başvuruçuyu, kendisini yaralayan kişilerden , olaydan sonra sağlık kontrollerini yapan sağlık görevlilerinden ve olaya müdahale eden kolluk görevlilerinden şikayetçi olmuştur.Fethiye Devlet Hastanesi ve Tarsus Medical Park Hastanesince düzenlenen raporlarda başvuruçunun yaralanmasının basit tıbbi müdahaleyle düzelmeyecek düzeyde olduğu açıklanmıştır.Soruşturma sonucunda kolluk görevlileri, başvuruçunun tedavisini yapan doktor ve hemşireler ile başvuruçuyu yaraladığı iddia edilen H.T, Sa. U., Se.U. , M.A.Y., A.A.,K.Ş.,Y.Ş., ve İ.Y. hakkında KYOK verilmiştir. Başsavcılığın KYOK kararına karşı yaptığı itirazın reddedilmesi üzerine başvuruçuyu 06/09/2016 tarihinde 2016/16236 numaralı bireysel başvuruda bulunmuş ve başvuru 13/02/2020 tarihinde kabul edilemezlikle sonuçlanmıştır. Diğer taraftan H.T.,M.A.Y.,C.Ş.,İ.A.,Seb.U. ve Sel.U.nun cebir, tehdit veya hile ile kişiyi hürriyetinden yoksun kılma,yaralama,nitelikli olarak konut dokunulmazlığını ihlal etme suçlarını işledikleri isnadıyla haklarında dava açılmıştır. Sanıkların başvuruçuyu hürriyetinden yoksun kılma suçunu işledikleri sonucuna ulaşan mahkeme hapis cezasıyla cezalandırılmalarına karar vermiştir.Başvuruçunun yaralanmasından sorumlu oldukları

değerlendirilerek yaralama suçundan mahkum edilen sanıklar M.A.Y.,C.Ş ve Sel.U.ya verilen mahkumiyet hükümlerinin açıklanması geri bırakılmış, H.T.,C.Ş ,İ.A. ve Seb.Uya daha önce HAGB kararı uygulandığı ancak denetim süresi içinde başvurucuya konu suçu işledikleri gözönüne alınarak verilen hapis cezaları 7000 TL para cezasına çevrilmiştir. HAGB kararına karşı başvurucunun itirazı reddedilmiş, konut dokunulmazlığını ihlal suçu yönünden verilen beraat kararları, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçu yönünden verilen hapis cezalarıyla sanıklar H.T.,Ç,Ş.,İ.A., ve Seb.U. hakkındaki para cezaları istinaf incelemesine gönderilmiş ve istinaf talebi esastan reddedilmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ :

Soruşturma ve kovuşturma süreci incelendiğinde olayın kolluk birimlerine yansması üzerine Başsavcılık tarafından derhal soruşturmaya başlandığı , başvurucunun soruşturmanın açıklığını temin edecek ve menfaatlerini şekilde beyanına başvurularak soruşturma sürecine dahil edildiği anlaşılmıştır. Sosyal medyadaki bir paylaşım nedeniyle çok sayıda insanın bir araya gelerek bir kişiyi cezalandırma saikiyle ağır fiziksel şiddet uygulaması para cezasıyla cezalandırılırken veya ceza tehdidiyle bırakılırken bunu gerçekleştirmek için kişinin bulunduğu yerden ayrılmasına izin verilmemesi hapis cezasıyla cezalandırılmıştır. Yargı makamlarınca tespit edilen eylemler ile bunlara verilen cezalar arasındaki orantısızlık dikkat çekmektedir. Alt sınırdan ceza tayinine gidilerek yasal indirimler uygulandıktan sonra 3 faile verilen hapis cezasının daha önce suç işlemedikleri gerekçesiyle açıklanmaması, diğer 4 failin cezasınınsa daha önce suç işlemiş olmaları nedeniyle para cezasına çevrilmesi yargı makamlarının olaya hoşgörüyle yaklaştığı izlenimini vermektedir. Derece mahkemenin takdir yetkisinin bu tür olaylara müsamaha gösterme şeklinde kullanılması, etkin yargısal korumayı zayıflatarak temel hak ve hürriyetlerin zedelenmesine yol açabilecektir. Olaya özgü koşullar nedeniyle başvurucuya yönelik gerçekleşen eylemin ağırlığı karşısında eylemi yapanların eylemleriyle orantılı sayılmayacak şekilde cezalandırılmasına ilişkin verilen kararın bireylerin kötü muamele yasağına karşı korunması amacıyla alınan caydırıcı yasal önlemleri etkisiz kıldığı değerlendirilmiştir. Başvuruda kötü muamele yasağının usul boyutuyla ihlal edildiği anlaşıldığından kararın örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Fethiye 6. Asliye Ceza Mahkemesine gönderilmesine ve yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zarar içinde başvurucuya 45.000 TL manevi tazminat ödenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

KİŞİ HÜRRİYETİ VE GÜVENLİĞİ HAKKINA İLİŞKİN BAŞVURULAR

SAMİRA ALAKBAROVA BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2018/19302- Karar Tarihi: 22/2/2022

Başvuru; iade yargılamasındaki tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, iade yargılamasındaki bazı uygulamalar nedeniyle de adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Azerbaycan vatandadaşı olan başvuru hakkında menşe ülke makamlarınca S.I isimli kişiye yönelik 415 bin Dolar tutarından dolandırıcılık suçu işlediği iddiasıyla soruşturma başlatılmış, yurt dışında olduğu tespit edilen başvuru hakkında arama kararı çıkartılmış ve ülkeye iadesi amacıyla 21/3/2017 tarihinde kırmızı bülten çıkarılmıştır. Başvuru, Emniyet Genel Müdürlüğü İnterpol-Europol Şube Müdürlüğü ekiplerince 27/12/2017 tarihinde yakalanmış, Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'nın talebi üzerine Bakırköy 3. Sulh Ceza Hakimliğince başvurunun Azerbaycan'a iade edilmek üzere geçici süre ile 40 gün tutuklu kalmasına karar verilmiştir. Başvuru tarafından 2/1/2018 ve 5/2/2018 tarihlerinde iki defa anılı karara itiraz edilmiş ise de Bakırköy 4. Sulh Ceza hakimliğince başvurunun talebi reddedilmiştir. Başvurunun itiraz gerekçelerinde iade edilmelere ilişkin 6706 sayılı kanunda yer verilen 40 günlük geçici tutuklanma süresinin dolduğu, 2001 yılından beridir çalışma izniyle Türkiye'de sigortalı olarak çalıştığı, hakkındaki suçlamanın azami cezasının 2 yıl olduğunu ve kendisi ile birlikte olan kızının da tutuklama kararından etkilendiğini belirttiği anlaşılmaktadır. Savcılık tarafından 5/2/2018 tarihinden başvurunun iade yargılamasının yapılması talep edilmiş, Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesinde 6/2/2018 tarihinden tensiple birlikte 6706 sayılı yasa gereği başvurunun tutukluluk halinin devamına karar verilmiştir. Ağır ceza mahkemesinde 21/2/2018 tarihinde yapılan duruşmadan başvurunun ülkesine iade edilebilir olduğuna ve iade işlemleri sonuçlanıncaya kadar tutuklu kalmasına karar verilmiştir. Başvuru hükmüyle birlikte yerel mahkemenin tutukluk kararına da itiraz etmiş ise de Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesince 5/3/2018 tarihinde kararın usul ve yasaya uygun olduğuna karar vermiştir. Başvuru anılı karara karşı 21/6/2018 tarihinden bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun iade edilebilir durumda olduğuna ilişkin hükme yapılan temyiz başvurusu ise Yargıtay 15. Ceza Dairesince 28/5/2018 tarihinden reddedilerek yerel mahkeme kararının onanmasına karar verilmiştir. Başvuru onama kararı sonrasında 9/7/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuru 25/6/2018 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına itiraz yoluna başvurulması için müracaatta bulunmuş ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 13/9/2018 tarihinde itirazı gerektirecek maddi ve hukuki bir durum olmadığı gerekçesiyle talebin reddine karar verilmiştir. Gerekli yazışma ve işlemler yapıldıktan sonra başvuru 16/2/2019 tarihinde Azerbaycan makamlarına teslim edilmiştir. Başvuru Anayasa Mahkemesine yaptığı bireysel başvurular ve bakanlık görüşüne karşı cevaplarında; 6706 sayılı Kanun'un 16., 24. maddelerine ve Azerbaycan ile Türkiye arasında imzalanan iade anlaşmasına aykırı olarak herhangi bir delil sunulmadan tutuklandığını ve SİDAS'ta öngörülen 40 günlük süreyi ve makul süreyi aştığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini, suçlamasına gerekçe gösterilen senette imzasının bulunmadığı, üzerine atılı suçu işlediğine dair hiçbir delil sunulmadığını, iade talebi dışındaki suçlardan da yargılanmasının istendiğini ve müşteki tarafın Azerbaycan'da etkili bir kişi olmasından dolayı haksız bir yargılamaya maruz kaldığını belirtmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Anayasa Mahkemesin başvurunun özgürlük ve hakkı bağlamındaki şikayetlerini kabul edilebilir bularak iade tutuklamasının hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve

güvenliği hakkının (19/2) ihlal edildiğine ve başvurucuya 40. BİN TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir. AYM'e göre başvurucu, suç işlediği şüphesiyle yürütülen ceza soruşturması veya yargılaması kapsamında tutuklanmamış,uç isnadına bağlı tutuklama ile iade yargılaması sırasında uygulanan tutuklama tedbiri arasında amaç ve nitelik bakımından önemli farklılıklar bulunmaktadır. AYM, başvurucunun tutukluluk kanuni dayanağı olduğu, meşru amacı olduğunu ve Yargıtay'ın onama kararıyla birlikte düşünüldüğünde, usul ve yasada öngörülen sürede yapıldığını belirtmektedir. Lakin AYM'e göre tutukluluğun makul süreyi aşmasında onama sonrasında idari makamların özensizlikleri bulunmaktadır. AYM'e göre 6706 sayılı Kanun'un 16. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince tutukluluk durumunun ağır ceza mahkemesince en geç otuzar günlük sürelerle incelenmesi gerekmesine rağmen iadenin onaylanmasından sonraki süreçte bu hükmede uyulmamıştır. AYM, başvurucunun yargılama sürecindeki itiraz gerekçelerine atıfla iadesi talep edilen kişi hakkında devam eden iade sürecinde ilgilinin kaçmasını önlemek amacıyla ilk aşamada tutuklama tedbirine başvurulmasına ihtiyaç duyulabilirse de ilerleyen aşamada ölçülülük ilkesi gereğince adli kontrol tedbirlerinin gözönünde bulundurulmadığına dikkat çekmektedir. Mahkeme sonuç olarak iade işlemlerinin mahiyeti ve gecikmelerin Türk makamlarınca gerekçelendirilmediği belirterek yaklaşık 1 yıl 2 aylık tutukluluğunun hukuka uygun olmadığı değerlendirmesine yer vermiştir. AYM, başvurucunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin talepler yönünden ise uyuşmazlığın medeni hak veya yükümlülükleri ile cezai suç isnadına yönelik olmaması sebebiyle konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemezlik kararı vermiştir.

ADİL YARGILANMA HAKKINA İLİŞKİN BAŞVURULAR

GÖKHAN BÜYÜKKAHRAMAN BAŞVURUSU (Başvuru Numarası: 2019/17415)

Karar Tarihi: 2/2/2022 R.G. Tarih ve Sayı: 30/3/2022 – 31794

Başvuru; yardımcı doçent kadrosuna atanmanın uygun bulunmaması nedeniyle mülkiyet hakkının, bu işleme karşı açılan davada idarenin bir parçası olan jüri tarafından düzenlenen raporun belirleyici olarak hükme esas alınması nedeniyle silahların eşitliği ile çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucu Balıkesir Üniversitesi Rektörlüğünce (Rektörlük) Mimarlık Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümünde açık bulunan bir adet yardımcı doçent kadrosu için 20/7/2015 tarihinde ilana çıkan ilana yine aynı üniversiteden olan A.D.S ve B.C. müracaat etmiştir. Alt kriter komisyonunca B.C'nin başvurusu gerekli kriterleri sağlamadığı gerekçesi ile reddedilmiş, başvurucu ve A.D.S.'nin başvuruları jüriye havale edilmiştir. Üç kişilik jüri tarafından yapılan değerlendirme sonucunda A.D.S.nin yardımcı doçent kadrosuna atanması 7/10/2015 tarihinde Rektörlük makamına önerilmiştir. Rektörlükçe, yabancı bir üniversiteden mezun olduğu tespit edilen A.D.S.nin Üniversitelerarası Kurul tarafından denkliğinin

onaylanmış olması şartını sağlamaması sebebiyle ataması yapılmamıştır. Başvurucu 27/10/2015 tarihinde Balıkesir Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi Dekanlığına (Dekanlık) müracaat ederek A.D.S.nin atamasının yapılamadığı gözetildiğinde şartları taşıyan tek kişi olarak kendisinin atanması talebinde bulunmuş, Dekanlığın da talebiyle başvurucu en son 5/1/2016 tarihinde, ilk başvurusuna eklemiş olduğu bilimsel yayın ve çalışmalarını bir kez daha Dekanlığa ibraz etmiştir. Başvurucu tarafından temin edilen bilgi ve belgenin ibrazından sonra başvurunun durumu jüri tarafından yeniden değerlendirilmiştir. Jüri üyelerinden C.B. ve L.K.nın olumsuz, H.K.nın ise olumlu görüş belirttiği, derece mahkemelerindeki yargılamaya sunulan belgelerden anlaşılmıştır. Dekanlık, başvurunun atanmasının jüri üyelerinin görüşleri dikkate alınarak Rektörlükçe uygun görülmediğini 9/2/2016 tarihli yazıyla başvurucuya bildirmiştir. Jüri üyelerinin görüşlerini içeren rapor, başvurucuya tebliğ edilmemiştir. Başvurucu, bilgi edinme hakkı kapsamında jüri üyelerinin görüşlerinin verilmesini Dekanlıktan talep etmiştir. Ancak Dekanlık tarafından gönderilen yazıda jüri üyelerinin görüşlerinin verilmesinin uygun görülmediği başvurucuya bildirilmiştir. Başvurucu, atanmama işleminin iptali istemiyle 10/2/2016 tarihinde Balıkesir 1. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) Rektörlük aleyhine dava açmıştır. İdare Mahkemesi 25/9/2018 tarihinde idari işlemin iptaline karar vermiştir. Kararın gerekçesinde 2547 sayılı Kanun'un 23. maddesinin olay tarihinde yürürlükte bulunan hâline atıfta bulunulduktan sonra idarenin takdir yetkisinin mutlak olmayıp kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlı olduğu belirtilmiştir. Davalı idarenin istinaf talebini inceleyen İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 7/3/2019 tarihinde İdare Mahkemesi kararını kaldırarak davayı kesin olarak reddetmiştir. Kararın gerekçesinde, idarenin açık olan bir kadroya atama yapılmasında takdir yetkisine sahip olduğu ve idarenin yargı kararı ile atamaya zorlanamayacağı vurgulanmıştır.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Başvurucu, meşru beklenti teşkil eden aylıklardan yardımcı doçent kadrosuna hukuka aykırı olarak atanmaması sebebiyle mahrum kaldığını ve bu durumun mülkiyet hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Kadroya bağlı ödemeler, kadroyla ilişkilendirmenin yapılmasından sonra ödenmeye başlanmakta ve söz konusu kadro işgal edildiği sürece yapılmaktadır. Dolayısıyla yardımcı doçent kadrosunda bulunmayan birisinin o kadroya bağlanan özlük haklarını talep etmesi mümkün değildir. Somut olayda başvurucu, yardımcı doçent kadrosuna henüz atanmamıştır. Bu sebeple yardımcı doçent kadrosuna bağlanan parasal hakların başvurucu yönünden mülk teşkil etmesi mümkün değildir.

Başvurucu, bir bütün olarak adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini belirtmiştir. Olayda jüri tarafından ilk aşamada yapılan değerlendirme sonucunda başvurucu dışındaki bir adayın atanması teklif edilmiş ise de söz konusu adayın kanuni şartları taşımadığının anlaşılması üzerine ataması yapılmamıştır. Jüri üyelerinin ilk aşamada başvurunun bilimsel eser ve çalışmalarını inceleyerek bir değerlendirme raporu hazırlayıp hazırlamadığı anlaşılamamıştır. Yeniden yaptığı müracaat üzerine başvurunun dosyası değerlendirme yapılmak üzere jüriye gönderilmiştir. Üç kişiden oluşan jüriden ikisinin başvurucu hakkında olumsuz görüş, birinin ise başvurunun lehine görüş bildirdiği, Rektörlüğün de jüri raporuna dayanarak

başvurucunun atanmasının uygun bulunmaması yönünde işlem tesis ettiği başvurucuya bildirilmiştir. Bölge İdare Mahkemesi de büyük ölçüde jüri üyelerinin değerlendirmelerine dayanarak davayı reddetmiştir. Davanın çözümünün temel dayanaklarından birini teşkil eden jüri raporlarının başvurucuya tebliğ edilmemiş olmasının başvurucunun savunma hakkını kısıtladığı açıktır. Zira başvurucunun aleyhine tesis edilen idari işleme karşı iddia ve savunmalarını ileri sürme ve idari işlemin sebebiyle çelişme fırsatına tam olarak kavuşabilmesi, jüri raporlarının tebliğ edilmesine bağlıdır. İdarenin parçası olan bir kurul tarafından düzenlenen teknik raporun ilgisine tebliğ edilmeden hükme esas alınması savunma imkânları yönünden başvurucuyu idareye nazaran dezavantajlı bir konuma düşürür. İdare Mahkemesi kararında da jüri raporlarının neden başvurucuya tebliğ edilmediğine ilişkin bir açıklama bulunmamaktadır. Öte yandan jüri raporlarının ilgisine tebliğ edilmemesinin işin mahiyetinden doğan haklı bir gerekçesinin olduğu da tespit edilememiştir. Dolayısıyla jüri raporlarının başvurucuya verilmemesinin haklı bir sebebe dayandığı değerlendirilememiştir. başvurucunun çalışmalarının Maden Yatakları ve Jeokimya Ana Bilim Dalıyla ilgili olup olmadığı teknik bir konu olup Bölge İdare Mahkemesinin bu konuda bir uzmanlığının bulunmadığını dikkate almak gerekir. Bölge İdare Mahkemesinin jeoloji mühendisliği alanında bir uzmanlığı da bulunmadığına göre başvurucunun çalışmalarının Maden Yatakları ve Jeokimya Ana Bilim Dalıyla ilgili olup olmadığını ancak bilirkişi incelemesi yaptırmak suretiyle kesinliğe kavuşturabilir. Bu konuda bilirkişi incelemesi yaptırılması başvurucunun savunma hakkında oluşan açığın kapanmasına hizmet edebilirken Bölge İdare Mahkemesince bu yönde bir girişimde bulunulmamıştır. Bu konuda başvurucunun değerlendirme sürecinin tamamlanması ve A.D.S.'nin başvuru şartlarını taşımadığının anlaşılması üzerine yaptığı başvurudan sonra çalışmalarının jüriye gönderilmesinin başvurucuyla ilgili olarak daha önce bir değerlendirme yapılmadığını, jürinin ilk aşamada sadece A.D.S. ile ilgili olarak değerlendirmede bulunduğunu gösterdiğine dair iddiası da önemlidir. Bu olgu, idarenin atama sürecini tarafsızlık ilkesine uygun olarak yürütüp yürütmediğini denetleme hususunda Bölge İdare Mahkemesini daha dikkatli davranmaya sevk eden bir unsur olarak değerlendirilmelidir. Sonuç olarak belirleyici delil niteliğindeki jüri raporunun başvurucuya bildirilmemesi suretiyle başvurucunun savunma hakkında ortaya çıkan zedelenmenin yargılama sürecinde telafi edilmemesinin başvurucuyu idare karşısında dezavantajlı bir konuma soktuğu ve silahların eşitliği ile çelişmeli yargılama ilkelerini ihlal ettiği değerlendirilmiştir. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ilkesi ile çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekmiştir.

Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin İHLAL EDİLDİĞİNE, adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Balıkesir 1. İdare Mahkemesine (E.2016/251, K.2018/1293) GÖNDERİLMESİNE, Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE, 364,60 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 4.864,60 TL yargılama giderinin

başvurucuya ÖDENMESİNE, Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA, Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/2/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SINIRLI SORUMLU YENİ MAVİ AY KONUT YAPI KOOPERATİFİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2018/8474)

Karar Tarihi: 12/1/2022 R.G. Tarih ve Sayı: 31/3/2022 – 31795

Başvuru, temyiz talebinin süre aşımı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucu Kooperatif ile Y.E. ve diğer arsa sahipleri arasında arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi imzalanmış, Y.E., inşaatın sözleşmede belirtilen tarihte bitirilmediği ve sözleşmede belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmediği gerekçesiyle başvuru Kooperatif aleyhine 27/5/2004 tarihinde dava açmıştır. Mahkeme 19/6/2008 tarihli kararıyla E.2004/518 numaralı davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Söz konusu davada başvuru Kooperatif, vekil olarak avukat G.T. temsil etmeye başlamıştır. Başvurucu Kooperatif E.2004/518 numaralı dosya kapsamında avukat G.T.yi 10/9/2008 tarihli azilname ile vekâletten azletmiştir. Başvurucu Kooperatifin temyiz başvurusu üzerine Yargıtay 15. Hukuk Dairesi tarafından verilen 29/12/2009 tarihli bozma kararı başvuru Kooperatifin vekili olarak avukat İ.B.Ö.ye tebliğ edilmiştir. Bozma kararı üzerine yargılamaya E.2010/445 numarası üzerinden devam edilmiştir. Y.E. Kuşadası 3. Asliye Hukuk Mahkemesinde E.2013/74 sayılı dosyasıyla 27/5/2004 tarihinden dava tarihine kadar olan kira tazminatının talebiyle avukat İ.B.Ö. tarafından temsil edilen başvuru Kooperatif aleyhine dava açmıştır. 25/4/2013 tarihli karar ile dava dosyasının E.2010/445 sayılı dosya ile birleştirilmesine karar verilmiştir. Y.E. Kuşadası 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2012/133 sayılı dosyası ile son dava tarihinden bu dava tarihine kadar kira tazminatı ve meskenlerin kullanılabilir hâle getirilmesi için yapılması gereken eksik ve kusurlu işler, tamir ve bakım giderinin tahsili talebiyle başvuru Kooperatif aleyhine dava açmıştır. Anılan dosyada 27/3/2013 tarihli karar ile davanın E.2010/445 sayılı dosya ile birleştirilmesine ilişkin gerekçeli kararda ve dosya kapsamında başvuru Kooperatifin herhangi bir avukatla temsil edilmediği görülmüştür. Başvurucu Kooperatif ise taşınmazdaki kendisine ait meskenlerin bir oran dâhilinde tespiti ve kendisi adına pay olarak tesciline karar verilmesi talebiyle Kuşadası 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde E.2005/307 numarası ile Y.E. ve diğer arsa sahiplerine karşı dava açmıştır. 15/5/2013 tarihli karar ile davanın E.2010/445 sayılı dava ile birleştirilmesine karar verilmiştir. Gerekçeli kararda başvuru vekili olarak avukat G.T. gösterilmiştir. İlgili tebligatların avukat G.T.ye çıkarıldığı tespit edilmiştir. Mahkeme asıl dava dosyası olan E.2010/445 sayılı dosya üzerinden yaptığı yargılama sonunda 9/12/2014 tarihli kararıyla E.2013/74, E.2012/133 ve E.2010/445 sayılı davaların kısmen kabulüne, birleşen E.2005/307

sayılı dava yönünden ise henüz tekemmül etmemiş olması nedeniyle daha sağlıklı karar verilebilmesi için E.2010/445 sayılı dosyadan ayrılmasına karar vermiştir. Gerekçeli kararda yargılamaya konu tüm dava dosyalarında başvuru Kooperatifin vekilleri olarak avukat G.T. ile avukat İ.B.Ö. gösterilmiştir. Tebligat evrakından edinilen bilgiye göre gerekçeli kararın avukat G.T.ye 28/1/2015 tarihinde, avukat İ.B.Ö.ye ise 9/2/2015 tarihinde tebliğ edildiği anlaşılmıştır. Başvuru Kooperatif vekili avukat İ.B.Ö. mahkeme kararına karşı 20/2/2015 tarihinde Yargıtay 23. Hukuk Dairesine (Daire) temyiz başvurusunda bulunmuştur. Temyiz dilekçesinde, mahkeme kararının 10/2/2015 tarihinde tebliğ edildiğini belirtmiş; temyize konu dava dosyalarının E.2010/445, E.2012/133 ve E.2013/74 sayılı dosyalar olduğunu vurgulamıştır. Mahkeme kararı Y.E. tarafından da temyiz edilmiştir. Dilekçede, temyize konu kararların E.2010/445, E.2012/133 ve E.2013/74 sayılı dosyalar olduğu belirtilmiştir. Daire 23/2/2017 tarihli kararıyla davacı Y.E.nin temyiz itirazlarının bir kısmının kabulüyle mahkeme kararının bozulmasına, başvuru Kooperatifin temyiz başvurusunun ise süresinde olmadığı gerekçesiyle reddine karar vermiştir. E.2005/307 sayılı dosyada başvuru Kooperatif vekili avukat G.T. tarafından 12/12/2017 tarihli dilekçe ile Mahkemeden gerekçeli karardaki maddi hatanın düzeltilmesi ve tefrik edilen dosyanın kesinleştirilerek mahkemesine gönderilmesi talep edilmiştir. Söz konusu dilekçede, avukat G.T.nin sadece E.2005/307 sayılı dosyada başvuru Kooperatifin avukatı olduğu ve E.2005/307 sayılı dosya hakkında verilen tefrik kararı hakkında temyiz taleplerinin bulunmadığı belirtilmiştir. Başvuru vekili İ.B.Ö. karar düzeltme talebinde bulunmuştur. Dilekçede; gerekçeli kararı 10/2/2015 tarihinde tebliğ aldığını, 20/2/2015 tarihinde temyiz dilekçesi sunduğunu, bu nedenle temyiz talebinin süresinde yapıldığını ifade etmiştir. Başvuru vekili davalar birleşmeden önce diğer dosyada Kooperatifin vekilliğini yapan avukatla hiçbir şekilde bağı ve ilgisinin olmadığını, söz konusu avukatın bürosunun Kuşadası'nda, kendi bürosunun ise İzmir'de olduğunu vurgulamıştır. Daire 20/11/2017 tarihli kararıyla başvuru karar düzeltme talebinin reddine karar vermiştir. Başvuru 19/3/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Başvuru söz konusu dosyaların vekilinin avukat İ.B.Ö. olduğunu, gerekçeli kararın 10/2/2015 tarihinde İ.B.Ö.ye tebliği üzerine süresinde temyiz başvurusunda bulunulduğunu izah etmiştir. Dairenin temyiz süresinin hesabında asıl dosyada vekil olmayan avukata yapılan tebliğ tarihini esas almak suretiyle temyiz talebini süre aşımı nedeniyle reddettiğini belirterek mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun temyiz başvurusunun süresinde yapılmadığı gerekçesiyle reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkına bir müdahale teşkil ettiği açıktır.

Somut başvuruya konu olayda, Mahkemenin E.2014/518 sayılı davayla ilgili yürütülen yargılamada başvuru Kooperatif avukat G.T. tarafından temsil edilmeye başlanmışsa da başvuru Kooperatifin 10/9/2008 tarihli azilname ile avukat G.T.yi söz konusu dava dosyası kapsamında azlettiği anlaşılmaktadır. Dairenin bozma kararı üzerine E.2010/445 sayılı dosya üzerinden devam eden yargılamada başvuru Kooperatif avukat İ.B.Ö. tarafından temsil edilmiştir. E.2010/445 sayılı davanın davacısı tarafından başvuru Kooperatife karşı açılan davalardan 3. Asliye Hukuk Mahkemesindeki E.2013/74 sayılı davada başvuru avukat

İ.B.Ö. tarafından temsil edildiği anlaşılmış, 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan E.2012/133 sayılı davada ise başvuru Kooperatifin herhangi bir vekille temsil edildiği tespit edilememiştir. Başvuru Kooperatifin 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2005/307 sayısı ile davacı Y.E. ve diğer arsa sahiplerine karşı açtığı davada ise başvuru Kooperatif avukat G.T. tarafından temsil edilmiştir. Daha sonra Mahkeme tarafından birleşen E.2005/307 sayılı dosyanın tekemmül etmemiş olması nedeniyle daha sağlıklı karar verilebilmesi için E.2010/445 sayılı dosyadan ayrılmasına karar verilmiştir. anılan dava dosyaları ile ilgili olarak avukat G.T.nin başvuru temsilen işlem yapma yetkisinin olmadığı görülmüştür. Bu durumda temyiz süresinin davayı temsile yetkili olmayan avukata yapılan tebliğ tarihinin esas alınması suretiyle başlatılmasının ve Dairenin başvuru temyiz talebini süresinde olmadığı gerekçesiyle reddetmesinin kanuni dayanağının bulunmadığı sonucuna ulaşılmış ve Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir. Başvuru ihlalin tespiti ve yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuştur. İncelenen başvuruda başvuru temyiz isteminin süreden reddine karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin Daire kararından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Bu durumda gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 4.794,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE, Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak amacıyla ilgili Yargıtay 23. Hukuk Dairesine iletmek üzere Kuşadası 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2010/445, K.2014/667) GÖNDERİLMESİNE, Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 4.794,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE, Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvuru Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA, Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 12/1/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SADIK ÇAKAL BAŞVURUSU (Başvuru Numarası: 2018/13343)

Karar Tarihi: 29/12/2021 R.G. Tarih ve Sayı: 31/3/2022 – 31795

Başvuru, tam yargı davasının süre aşımı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Muğla 4. Noterliği, başvuru temyiz talebinin alacağına karşılık ... plakalı araç üzerine rehin kaydı konulması için 31/8/2012 tarihinde düzenleme şeklinde rehin sözleşmesi düzenlemiştir. Rehin sözleşmesinin trafik tescil kaydına işlenmesi gerekirken o tarihte Marmaris İlçe Emniyet

Müdürlüğünde görevli polis memurunun kayıt yapmaması nedeniyle araç sahibi aracını satmıştır. Başvurucu, araç sahibinin borcunu ödememesi üzerine rehinin paraya çevrilmesi için girişimde bulunduğu 28/5/2013 tarihinde rehinin araç siciline işlenmediğini öğrenmiştir. Aynı tarihte konuyla ilgili Marmaris Cumhuriyet Başsavcılığına (Cumhuriyet Başsavcılığı) suç duyurusunda bulunmuştur. Marmaris 4. Asliye Ceza Mahkemesinin (Ceza Mahkemesi) 16/12/2014 tarihli kararıyla görevli polis memurunun görevi ihmal suretiyle görevini kötüye kullanma suçunu işlediği gerekçesiyle cezalandırılmasına karar verilmiştir. Başvurucu; idareye yaptığı 11/3/2014 tarihli başvurusuyla, alacağını tahsil edemediğini ve zararın idarenin kusurlu eylemi neticesinde meydana geldiğini belirterek rehin bedeli olan 25.000 TL maddi tazminatın idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle tazminine karar verilmesini istemiştir. İdareye yaptığı talebin 9/5/2014 tarihli işlemle reddedilmesi üzerine başvuru, 26/5/2014 tarihinde Muğla 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) tam yargı davası açılmıştır. Dava dilekçesinde başvuru; rehinin trafik tescil kaydına işlenmemiş olması nedeniyle araç sahibinin aracını sattığını ve rehin hakkı kapsamında alacağını tahsil edemediğini, idare personelinin kusurlu eylemi nedeniyle rehin bedeli kadar zarara uğradığını, idarenin haksız fiili neticesinde uğradığı zararın tazmin edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Mahkeme 27/12/2016 tarihli kararıyla davayı reddetmiştir. Başvurucu, istinaf başvurusunda bulunmuş; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesinin (Daire) 8/2/2018 tarihli kararıyla mahkeme kararının kaldırılmasına, davanın süre aşımı yönünden reddine kesin olarak karar verilmiştir. Başvurucunun dava konusu işlemi, Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetinde bulunduğu 28/5/2013 tarihinde öğrendiği, bu durumda söz konusu tarihten itibaren 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca altmış gün içinde dava açması veya aynı süre içinde tazminat istemiyle idareye başvurarak dava açması gerektiği hususuna yer verilmiştir. Bu süre geçirildikten sonra 4/3/2014 tarihinde idareye yapılan başvuru üzerine açılan davada süre aşımı bulunduğu, bu nedenle davanın esastan karara bağlanmasına ilişkin mahkeme kararında yasal isabet görülmediği ifade edilmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma (meşru amaç) ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvurucu hakkında doğrudan tesis edilmiş bir işlemin bulunmadığı ve zararın idarenin ihmalinden doğduğu iddiasına dayandırıldığı değerlendirildiğinde açılan tam yargı davasında 2577 sayılı Kanun'un 12. maddesinin uygulanması gerektiği hususunda ciddi kuşklar oluşmaktadır. Bununla birlikte somut olaya uygulanacak hukuk kurallarının yorumu görevinin öncelikle derece mahkemelerine ait olduğu da gözetilerek kanunilik unsuru yönünden daha öte bir tartışma yapılmasına gerek görülmemiş ve bu hususun aşağıda ölçülülük unsuru yönünden tartışılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir. İdari işlem ya da eylemlere karşı açılacak davalarda süre koşulu öngörülmesinin en genel ifadesiyle Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan idari istikrarın sağlanması şeklinde bir meşru amacı bulunduğu

işaret etmiştir. Mevzuatta öngörülen dava açma süresine ilişkin kuralların hukuka açıkça aykırı olarak yanlış uygulanması veya bu sürelerin hatalı hesaplanması nedenleriyle kişilerin dava açma ya da kanun yollarına başvuru haklarını kullanmasına engel olunması mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir. başvuru, rehinin trafik tescil kaydına işlenmemesi ve idarenin haksız fiili nedeniyle söz konusu zararının doğduğunu ileri sürmektedir. Başvurucu tarafından açılan tam yargı davası başvuru lehine olan rehinin idarenin memurunun kusurlu davranışı nedeniyle -nitekim idarenin memurunun kusurlu davranışı Ceza Mahkemesi kararıyla da ortaya konulmuştur (bkz. § 10)- aracın trafik tescil kaydına işlenmemesi üzerine ortaya çıktığı ileri sürülen zarar iddiasına dayanmaktadır. Sonuç olarak başvuru davaya konu tazminat talebinin gerekçeleri karşısında Dairenin dava açma süresine yönelik değerlendirmesinde 2577 sayılı Kanun'un dava açma sürelerine ilişkin hükümlerinin başvuru mahkemeye erişim hakkını engelleyecek şekilde önemli ölçüde dar yorumladığı değerlendirilmiştir. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE, yeniden yargılama yapılmak amacıyla İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesine GÖNDERİLMESİNE, 294,70 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 4.794,70TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE, Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/12/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KAHİR BATEYİ ÖZTÜRÜN BAŞVURUSU (Başvuru Numarası :2018/26771)

Karar Tarihi :02/03/2022 R.G. Tarih ve Sayı :14/04/2022-31809

Başvuru, iş akdinin feshedilmesine karşı açılan davada esasa etkili iddialar karşılanmaksızın karar verilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Van Büyükşehir Belediyesi , M. Ltd. Şti. ve A.A.Şnin oluşturduğu adi ortaklıkla 1/3/2016 tarihinde 49 işçi için 36 ay süreli hizmet alım sözleşmesi imzalamıştır. Başvurucu bu şirketlerin işçisi olarak belediyeye hizmet vermekteyken belediye 1/3/2017 tarihinde adi ortaklıkla olan sözleşmesini sonlandırmıştır. Başvurucu 3/4/2017 tarihinde iş akdinin geçerli bir nedene dayanmadığı iddiasıyla belediye ve şirketler aleyhine işe iade davası açmıştır. Başvurucu, geçerli fesih sebeplerinin bulunmadığını ve bu durumun tespiti ile işe iadesine karar verilmesini talep etmiştir. Davalı belediye; başvuru lehine olan diğer davalıların bünyesinde çalıştığını ,hizmet alım sözleşmesinin mevzuat kapsamında haklı olarak feshedildiğini, başvuru lehine iş akdinin taraflarınca sonlandırılmadığını ve davanın reddini talep etmiştir. Mahkeme davayı reddetmiş , gerekçesinde de belediyenin şirketlerle imzaladığı hizmet alım sözleşmesinin menfaatinin önemli ölçüde ihlal edilmesinden dolayı belediye tarafından 677 sayılı KHK'nın 8. Maddesi uyarınca feshedildiği, başvuru lehine iş akdinin yasal düzenleme kapsamında sona erdirildiği ve feshin geçerli nedenle yapıldığının kabulü gerektiğini belirtmiştir. Başvurucu istinaf yoluna başvurmuş fakat başvurusu

reddedilmiştir. Bunun üzerine başvuru temyiz yoluna başvurmuş. Yargıtay 22. Hukuk dairesi tarafından temyiz başvurusu ilk derece mahkemelerinin 25/10/2017 tarihinden sonra verdiği işe iade davalarındaki kararlar hakkında B.A.M kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamayacağından bahisle temyiz başvurusu reddedilmiştir. Bunun üzerine başvuru Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ :

Gerekçeli karar hakkı; kişilerin adil bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve denetlemeyi amaçlamaktadır. Mahkeme sırasında açık ve somut bir şekilde öne süregelen iddia ve savunmaların davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olması halinde davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile cevap verilmesi gerekir. Derece mahkemesi kararından bu duruma uyulmaması halinde kanun yolu incelemesi yapan mercinin davayla doğrudan ilgili olan hususları ayrıca değerlendirerek makul bir gerekçeyle cevap vermesi anayasal yükümlülük gereğidir. Somut olayda mahkeme kararında ve bu karara yönelik istinaf başvurusunu reddeden BAM kararında kabulün dayanağı açıklanmamıştır. Mahkeme gerekçesinde yasal yetki nedeniyle feshin geçerli nedene dayandığını belirtmişse de hizmet alım sözleşmesinin belediyece feshedilmesinin ilgili belediyeye hizmet veren alt iş verende çalışan işçiler yönünden ne şekilde uygulanacağına yönelik 677 sayılı KHK da düzenleme bulunmamasına ve alt işverende çalışan işçilerin işe iade davası açmalarını sınırlayan bir kural olmamasına karşın neden söz konusu düzenlemenin başvuru kişinin iş akdinin feshine yasal dayanak olarak kabul edildiği ve feshin geçerli olarak kabul edildiği hususlarına yönelik açıklama yapılamamış ve karın onanmasına yönelik BAM kararında da açıklama yapılmamış, gerekçe oluşturulmamıştır. Somut olayda, başvuru kişinin temel iddialarının mahkemece kararda tartışılmamasına ve gerekçe oluşturulmamasına rağmen başvuru kişinin esaslı iddialarının istinaf mercii tarafından da karşılanmadığı görülmüş ve bu durumun yargılamayı adil olmaktan çıkardığı değerlendirilmiştir. Başvuru kişinin Anayasanın 36. Maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir. Başvuru kişi iş akdinin yazılı fesih kuralına uyulmaksızın feshedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini de ileri sürmüşse başvuruya konu mahkeme kararının gerekçeli karar hakkını ihlal ettiği sonucuna varıldığından mülkiyet hakkının ihlal edildiğine yönelik şikayet hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

NIHAT KARAGÖZ BAŞVURUSU (Başvuru Numarası:2019/21436)

Karar Tarihi: 3/2/2022 R.G Tarihi ve Sayı: 13/04/2022 – 31808

Başvuru; temyiz müzakeresine katılan üyenin uyuşmazlığa konu idari işlemde imzası bulunan yönetim kurulu üyelerinden birinin eşi olması sebebiyle tarafsız mahkemede yargılanma hakkının, duruşma yapılmaksızın karar verilmesi nedeniyle aleni yargılanma hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlali iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucu PTT Bank işlem müdürü olarak görev yapmaktayken PTT Bank işlem müdürlüğü 26/1/2009 tarihli yönetim kurulu kararıyla kaldırılmıştır. Başvurucu PTT yönetim kurulu kararıyla Ankara PTT Başmüdürlüğü emrine Değerli Kağıtlar Merkezi müdürü olarak atanmıştır. Başvurucu atama işlemi ile Parasal Posta İşletme Dairesi Başkanlığına kendisi atanması gerekirken başkasının atanmasına ilişkin işlemin iptali ile özlük haklarının iadesi ve parasal haklarının yasal faizi ile tarafına ödenmesi istemiyle dava açmıştır. Mahkeme başvurusunun atanması işleminin iptaline, parasal posta işletme dairesi başkanlığına başvuru yerine başkası atanması işleminin incelenmeksizin reddine , parasal ve özlük haklara yönelik istemin de reddine karar vermiştir. Gerekçesinde Başvurucunun atandığı görevin PTT Bank işlem müdürlüğü görevinden hiyerarşik olarak alt kademede görev olduğu ve PTT Bank işlem müdürlüğü göreviyle eş değer bir göreve atanması gerekirken bu durum dikkate alınmadan yapılan atama işleminin hukuka uygun olmadığı sonucuna varılmıştır. ile Parasal Posta İşletme Dairesi Başkanlığı görevine davaya konu olabilecek yeni bir atama yapılmadığından anılan istemin esasının incelenmesine olanak bulunmadığı ifade edilmiştir. Yapılan temyiz başvurusu sonucunda temyiz isteminin reddine , mahkeme kararının ret ve incelenmeksizin ret kısımlarının onanmasına, davalı idarenin temyiz isteminin kabulüyle mahkeme kararının iptale ilişkin kısmının bozulmasına karar verilmiştir. Gerekçesinde; başvurusunun duruma uygun olan bir göreve atandığı belirtilerek atama işleminde hukuka aykırılık, mahkeme kararının iptale ilişkin kısmında ise hukuki isabet bulunmadığı belirtilmiştir. Oybirliği ile karar verilmiş ve Danıştay üyesi M.A.nın da imzası bulunmaktadır. Kararın düzeltilmesi istemi oybirliğiyle reddedilmiştir. Danıştay üyesi M.A.nın da imzası bulunmaktadır. Mahkeme bozma kararına uymayarak ısrar etmişse de İDDK ilamı ile ısrar kararı bozulmuştur. Başvurucu kararın düzeltilmesi isteminde bulunduğu dilekçesinde Daire üyesi M.A.nın davalı idare olan PTT Yönetim Kurulu üyesi olan Ö.A.nın eşi olduğunu , eski PTT genel müdürü , Yönetim Kurulu başkanı ve şuanda Danıştay üyesi olan O.T ile aynı lojmanda kaldığını belirtmiş ve mahkemenin tarafsızlığının tartışılır hale geldiğini ileri sürmüştür. İDDK kararın düzeltilmesi istemini reddetmiştir. Başvurucu 27/6/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Belirli bir uyuşmazlıkta yargılamayı yürüten hakimin taraflardan birine yönelik ön yargılı ve taraflı bir tutumunun, kişisel bir kanaatinin veya menfaatinin , bu bağlamda kişisel bir taraflılığının söz konusu olduğunu ortaya koyan bir delil bulunmadığı ve bu husus kanıtlanmadığı müddetçe tarafsız olduğunun karine olarak varsayılması zorunludur. Mahkemenin söz konusu kararlara uymayarak ilk kararında ısrar ettiği , bununla birlikte ısrar kararının İDDK tarafından oybirliğiyle bozulması üzerine mahkemece davanın ilgili kısmının reddine hükmedildiği anlaşılmıştır. Başvurucunun itiraz ettiği daire kararının yargılamayı nihayete erdirmediği, mahkemenin ısrar kararını inceleyen İDDK'nın oybirliğiyle aldığı karar üzerine yargılamanın neticelendiği husus dikkate alındığında yargılamanın sonucunu etkileyen herhangi bir taraflılık olmadığı belirlenmiştir. Tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edilmediğine karar verilmiştir. Başvurucunun ilk derece yargılamasında

kanunda belirtilen sürede duruşma talebinde bulunmadığı ve duruşma talebinin mahkemece yerinde görülmediği anlaşılmıştır. Kanun yolu aşamasında gerçekleşen duruşma talebinin temyiz merciinin takdirinde olduğu ve talebin temyiz merciince değerlendirilmeyerek duruşma yapılmadan hüküm verilmesi de adil yargılanma hakkına yönelik herhangi bir ihlalin bulunmaması sonucuna ulaşılmıştır. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin idari yargılama süresinin makul olup olmadığı somut olaya göre değerlendirilir. Anayasa mahkemesinin benzer başvurulardaki kararları dikkate alındığında başvuru konusu davada 9 yıllık yargılama süresinin makul olmadığı sonucuna varılmış ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. İhlal tespitiyle giderilemeyecek manevi zararlar karşılığında net 36.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmiştir.

KARŞI OY: SELAHADDİN MENTEŞ

Bir hakimin idari makamlarda bulunan eşinin tesis ettiği işlemin hukukiliğini denetlerken tarafsız davranamayacağından korkulması haklı görülmelidir. M.A'nın heyetin diğer üyelerini etkileyebileceği muhakkaktır. M.A'nın başvuruya konu davanın temyiz ve karar düzeltme müzakerelerine katılması ve oy kullanması objektif tarafsızlık ilkesini ihlal etmiştir. Objektif tarafsızlığı zedeleyen bir olgunun varlığı adil yargılanma hakkının ihlaline yol açar. Bu sebeple ilk derece mahkemesinin ısrar kararı temyiz merciinin değişmiş olması yargılama sürecinde objektif tarafsızlık ilkesinin ihlal edildiği gerçeğini etkilememektedir. Eldeki davanın koşulları gözetildiğinde tam telafinin başvurucuya bir miktar tazminat ödenmesiyle sağlanabileceği anlaşılmaktadır. Başvurucunun tarafsız mahkemede yargılanma hakkının tespiti ile bir miktar tazminata hükmedilmesi suretiyle ihlalin giderilmesi gerektiği görüşüyle çoğunluk kararına katılmıyorum.

CEMAL TALUĞ BAŞVURUSU (Başvuru Numarası: 2018/34827)

Karar Tarihi: 10/2/2022 R.G. Tarih ve Sayı: 26/4/2022-31821

Başvuru, Sayıştay Temyiz Kurulu tarafından temyiz başvurusu hakkında yapılacak işlem olmadığına karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Sayıştay denetçileri, Üniversitenin 2012 yılına ilişkin hesaplarının denetiminde Sürekli Eğitim Merkezi biriminde görevli rektör yardımcılara mesai dışı (B2) puanı hesaplanarak ek ödeme yapıldığına ve Üniversiteye ait bazı yerler için düzenlenen protokoller uyarınca tahsil edilen meblağın özel bütçeye yatırılmadığına ilişkin birtakım tespitler nedeniyle kamu zararına sebep olduğu iddialarını sorgu konusu yapmıştır. Üniversite sorumlularından gelen yazılı savunmaların ardından denetçilerce düzenlenen yargılamaya esas raporda zararın ilgililerden tazmini talep edilmiştir. Söz konusu ilam, başvurucuya 12/2/2014 tarihinde tebliğ edilmiş; başvuru11/3/2014 tarihinde temyiz başvurusunda bulunmuştur. Yukarıda belirtilen ilamın 18. maddesinde belirtilen zarardan müstereken ve müteselsilen sorumlu tutulan N.H. 19/3/2014 tarihinde yargılamanın iadesi yoluna başvurmuştur. Bunun üzerine Daire, 18.

madde kapsamında sınırlı olarak yaptığı yargılama sonucunda 16/9/2014 tarihli ek ilam ile 78.000 TL olarak tespit edilen kamu zararını yeniden hesaplayarak 45.500 TL olarak belirlemiş ve bunun başvuru ile N.H.den müştereken ve müteselsilen tazmin edilmesine karar vermiştir.

Başvurucunun temyiz başvurusu hakkında Sayıştay Temyiz Kurulu (Kurul) 24/11/2015 tarihinde karar vermiştir. Kararda, temyize konu ilamın 8., 9. ve 10. maddelerine yönelik olarak diğer sorumlu O.S. tarafından yapılan itiraz sonucunda hükmün bozulması suretiyle Daireye gönderilmesi kararı verildiğinden başvurunun temyiz dosyasının da söz konusu dosya ile birleştirilmesine karar verilmiştir. 18. madde yönünden ise Daire 16/9/2014 tarihinde ek ilam düzenlendiğini belirttikten sonra temyiz müracaatının yeni düzenlenen ek ilam esas alınarak yapılması gerektiğini ifade etmiş, bu hususta yapılacak işlem olmadığına karar vermiştir.

Başvuru, Kurulun temyiz kararına karşı temyiz incelemesinin esastan yapılması gerektiğini ileri sürerek karar düzeltme isteğinde bulunmuştur. Kurul 23/5/2018 tarihinde temyiz incelemesindeki gerekçesini tekrar ederek istek hakkında yapılacak işlem olmadığına oyçokluğuyla karar vermiştir.

Nihai karar 31/10/2018 tarihinde tebliğ edilmiş, başvuru 30/11/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

AYM somut olayda başvurunun temyiz ve karar düzeltme talebi hakkında yapılacak bir işlem olmadığı şeklinde karar verilmesi nedeniyle başvurunun mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalede bulunulduğunu tespit etmiştir.

AYM ilamın ek ilam ile ortadan kaldırıldığı durumlarda temyiz başvurusuna konu ilam yönünden inceleme yapılmamasının yargı mercii tarafından gerek aynı ilam hakkında iki defa karar verilmemesi gerekse yargı mercilerinin gereksiz yere meşgul edilmesinin önlenmesi bakımından elverişli bir araç olduğu hususunda tartışma bulunmadığına ancak başvuruya konu olaydaki gibi ilamda belirlenen sorumluluk konusu ve miktarın ek ilam ile tamamen ortadan kaldırılmadığı hâllerde temyiz incelemesi yapılmamasına ilişkin müdahalenin elverişliliğinin ayrıca değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir.

AYM ye göre başvurunun ek ilam ile sorumlu olduğu tutar azalmışsa da kalan tutar yönünden yukarıda da belirtilen gerekçeler doğrultusunda temyiz incelemesi yapılması yönünde haklı bir beklentisinin bulunmadığı söylenemez. Bu nedenle temyize konu ilamın ek ilam ile kaldırılmış olması sebebiyle temyiz başvurusunun reddedilmesi yönündeki müdahalenin -ilamda belirlenen sorumluluk konusu ve miktarın ek ilam ile tamamen ortadan kaldırılmadığı açık olduğundan- ortadan kaldırılan bir kararı yeniden incelemeyi önlemeye yönelik meşru amacı gerçekleştirmek için elverişli olmadığı sonucuna varmıştır.

AYM ye göre temyiz başvuru süresi nispeten kısa olup hak düşürücü süre niteliğindedir. Bu husus dikkate alındığında süresinde yapılan temyiz başvurusunun ek ilam düzenlendiği

gerekçesiyle reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkına yönelik oldukça ağır bir müdahale niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla bu nitelikteki ağır bir müdahaleye ancak daha hafif ve alternatif bir aracın bulunmaması hâlinde müracaat edilmelidir.

AYM ye göre başvurunun süresinde temyiz başvurusunda bulunduğu, ek ilam ile sorumlu olduğu tutarın tamamen kaldırılmadığı nazara alındığında başvurunun temyiz başvurusu hakkında karar verilmesi yönünde haklı beklentisi bulunmadığı söylenemez. Başvurucunun ilama karşı yaptığı temyiz başvurusunun başvuru sonrasında ek ilam düzenlenmiş olsa bile kalan tutar yönünden incelenmesine engel bir düzenleme yer almadığı gözönünde bulundurulduğunda başvurucuya -temyiz incelemesi sırasında-Kurul tarafından ek ilama karşı varsa beyanının sorulması şeklinde daha hafif olan bir müdahale aracına başvurulması da mümkün olabilir. Nihayetinde temyiz süresinin ek ilamın başvurucuya tebliğinden itibaren altmış gün olduğu değerlendirildiğinde temyiz kararından sonra ek ilama karşı temyiz başvuru süresinin sona ermiş olacağı açıktır. Bu itibarla Kurulun başvurucuya ek ilam yönünden temyiz yoluna başvurma iradesinin sorulması suretiyle daha hafif bir müdahale aracı yerine en başta başvurunun mahkemeye erişimini imkânsız hâle getiren ağır bir aracı tercih etmesi başvurunun mahkemeye erişimini imkânsız hâle getirmektedir.

AYM Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

İSMAİL AVCI BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/12190 - Karar Tarihi: 22/2/2022

Başvuru; işçilik alacağının ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının, bu amaçla açılan davanın dava şartı yokluğundan reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucu, 1987- 2010 tarihleri arasında Ödemiş Belediyesinde çalışan bir işçidir. Başvurucunun işten ayrıldığı dönemde belediye ile sendikalar arasında devam eden bir yetki sorunu bulunmaktadır. Başvurucunun üyesi olduğu sendika ile sendika ve belediye arasında 4/6/2012 tarihinden toplu iş sözleşmesi imzalanmıştır. Belediye tarafından başvurucuya toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan fark için ödeme yapılmış ise iş müfettişi hazırlanan raporda başvuruya eksik ödemenin yapıldığı tespit edilmiştir. Başvurucu, toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan ücret ve ikramiye alacaklarından eksik kalan 6.539,68 TL'nin ödenmesi istemiyle 5/3/2014 tarihinde Ödemiş 1. Asliye Hukuk (İş) Mahkemesinde (Asliye Hukuk Mahkemesi) Belediye aleyhine dava açmıştır. Başvurucu davasının belirsiz alacak davası olduğunu belirtmiştir. Yerel mahkemece alınan üç farklı bilirkişi raporu sonrasında 19/1/2016 tarihinde davayı kısmen kabul etmiş, üçüncü bilirkişi raporundaki tutarın belediye ödenen tutar düşürüldükten sonra faiziyle birlikte başvurucuya ödenmesine karar verilmiştir.

Davalı belediyece hüküm temyiz edilmiş ve yerel mahkeme kararı Yargıtay 22. Hukuk Dairesince 12/2/2018 tarihinde bozularak yerel mahkemeye gönderilmiştir. Yargıtay, başvurunun belirsiz alacak olarak davasını ikame etmesinde hukuki yararı olmadığını, toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan dava konusu alacağın belirlenebilir olduğunu ve davanın usulden reddi gerektiğini belirtmiştir. Yerel mahkemece bozma ilamına uyularak başvuruunun açmış olduğu dava hukuki yarar yokluğundan usulden reddilmiş ve karar başvuru tarafından temyiz edilmiş ise de Yargıtay 22. Hukuk Dairesinde karar onanmıştır. Başvurucu 5/4/2019 tarihinde yaptığı bireysel başvuruda; Başvurucu, davasının hem belirsiz alacak hem de kısmi dava olarak açtığını, elinde davalı tarafından verilmesi gereken belgelerin bulunmadığını, alacağının bir kısmını ancak iş müfettişi raporuyla öğrendiğini, yerel mahkemece üç defa bilirkişi incelemesi yapıldıktan sonra alacağın belirlendiği, Yargıtay'ın 9 ve 22. Hukuk Daireleri arasında görüş ayrılıklarının bulunduğunu, bu görüş ayrılığından kaynaklı davasının usulden rededildiğini, 22. Dairenin katı yorumu sebebiyle dava açma imkanının ortadan kalktığını belirterek mahkemeye erişim hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma ve mülkiyet ihlal edildildiğini iddia etmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Mahkeme tarafından başvurunun iddialarının öncelikle mahkemeye erişim hakkı bağlamında değerlendirilmesine karar vermiştir. AYM'e göre başvurunun açmış olduğu davanın dava koşulları yönünden reddedilmesi mahkemeye erişim hakkına bir müdahale oluşturmaktadır. Mahkeme, başvurunun mahkemeye erişim hakkın yapılan müdahalenin şekli anlamda kanuni bir dayanağı olsa da yapılan müdahalenin usul hukukundaki imkanlar düşünüldüğünde son çare olamayacağını belirtmektedir. Başvurucuya daha az etki edecek araçlar bulunmasına rağmen tercih edilen aracın gerekli olmadığı mahkeme tarafından vurgulanarak başvurunun mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. AYM'e göre yapılan yorum ile başvuru sadece belirsiz alacak davasıyla getirilen avantajlardan yararlanamaması sonucunu doğurmamış, genel eda davasıyla elde edebileceği hakları yitirmesine de yol açmıştır. Mahkeme başvurunun yargılamanın 4 yıl 11 ay 6 gün sürmesinden kaynaklı makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarını yerine de bularak başvurucuya 10. Bin TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir. Başvurunun mülkiyet hakkı yönünden iddiaları yönünden ise mahkemeye erişim hakkında yapılan değerlendirmelerin yeterli olduğu ve inceleme yapılmasına gerek olmadığı kararı verilmiştir.

ERCAN ŞAHİN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2018/8030 - Karar Tarihi: 2/2/2022

Başvuru, aile mahkemelerince verilen tedbir kararına yönelik esaslı iddiaların itiraz mercii tarafından karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

AYM'e farklı tarihlerde yapılan ve içerikleri itibariyle benzer şikayetler barındıran 7 bireysel başvuru birleştirilerek değerlendirmeye alınmıştır. Başvurucular,aleyhlerine 6284 sayılı kanuna dayalı olarak alınan tedbir kararlarına yapmış oldukları itirazlarının; yerel mahkemelerce esasa ilişkin yeterli gerekçelerin sağlanmamasından, mahkeme tarafından tedbir kararına gerekçe gösterilen şiddet iddialarının varlığına dair bir araştırma ve değerlendirme yapıldığını, delil toplanmadığını, karar gerekçesinde itirazlarının değerlendirilmediğini, itiraz aşamasında aciliyet unsuru ortadan kalkmasına rağmen itiraz mercii kararlarının da gerekçeli olmadığını belirtmektedir. Başvurucular, adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Mahkeme tarafından başvurucuların şikayetleri gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmiştir. Mahkeme, Salih Söylemezoğlu başvurusuna belirlediği ilkelere atıf yaparak oy çokluğu başvurucuların gerekçeli karar hakkın ihlal edildiğine ve başvuruculara ayrı ayrı 5 bin TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir. Mahkeme'ye göre kararı veren yerel mahkemenin kararında gerekçe bulunmamasına rağmen başvurucular tarafından yapılan esaslı iddialar itiraz mercii tarafından neden reddediliği asgari düzeyde dahil açıklanmamıştır. Mahkemenin çoğunluk kararın üyeler Emin KUZ ve Engin YILDIRIM'ın muhalefet şerhi koyduğu görülmektedir. YILDIRIM'a göre kadına karşı şiddet olgusunu ve bunun içinde önemli bir yer tutan kadın cinayetlerini (*femicide*) önlemek ve bununla etkin bir şekilde mücadele etmek için kanun koyucu 6284 sayılı yasayla etkili ve hızlı usuller geliştirmiş, hâkim tarafından verilebilen koruyucu tedbir kararları için, şiddetin varlığı hususunda delil veya belge aranmayacağını kanunda belirtildiği,tedbir kararlarının acil müdahale olgusuna yönelil olduğu, mümkün olan en kısa sürede karar bağlanması gerektiği, yerel mahkemelerde olağan haller altında aranılan gerekçeli karar hakkına harfi harfiyen uygun davranmasının beklenmesi bir tarafın şiddet mağduru olmasının engellenmesini geciktirerek ve istenmeyen sonuçların ortaya çıkmasına yol açabilir. KUZ'a göre ise incelenen başvurulara konu itiraz mercii kararları yönünden çoğunluğun ihlal kararı ilk bakışta ilke kararlarına uygun görünmekle birlikte, mezkûr tedbir kararlarının tarafları için öngörülen hak ve menfaat dengesi de gözetilerek değerlendirildiğinde gerekçeli karar hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekmektedir. KUZ'a göre mezkûr hakka nisbeten düşük düzeyde müdahale teşkil eden bu kararlardaki gerekçe standartının bir ölçüde düşük tutulması -yaşam hakkına yönelik riskin gerçekleşmesi hâlinde telafisi imkânsız sonuçların çıkabileceği de düşünüldüğünde- tedbirin muhatabına katlanılmaz ve telafisi imkânsız bir külfet de yüklememektedir.

SUÇ VE CEZALARIN KANUNİLİĞİ İLKESİNE İLİŞKİN BAŞVURULAR

MEHMET AVCI BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/12955 - Karar Tarihi: 2/3/2022

Başvuru, başvuruçunun afiş asarak kişilere rahatsızlık verme kabahatini işlediği gerekçesiyle hakkında idari para cezasına karar verilmesinin suç ve cezaların kanuniliği ilkesini ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucu, 1972 doğumlu olup işbu başvuruya konu olayın meydana geldiği tarihte İnşaat İşçileri Sendikası genel başkanıdır. Başvurucu ve birtakım sendika üyesi diğer kişiler 11/11/2018 tarihinde İstanbul Fikirtepe'de yer alan bir sokak üzerinde "3. Havalimanında Tutuklanan Direnişçi İşçiler ve Sendika Yöneticileri Serbest Bırakılsın" başlıklı bir afiş asmak istemiştir. Başvurucu hakkında afiş asmak suretiyle Kabahatler Kanunu 37 maddede uyarınca 124 TL idari para cezası uygulanmıştır. Başvurucu afiş asma eyleminin Kabahatler Kanunu 37 maddede uyarınca cezalandırma konusu yapılamayacağı gerekçesiyle idari yaptırım kararına itiraz etmiş ise de İstanbul Anadolu 2. Sulh Ceza Hakimliğince başvuruçunun itirazı reddedilmiştir. Başvurucu 10/4/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuş;5326 sayılı Kanun'un 37. maddesinde düzenlenen hükmün afiş asmayı kapsamamasına karşın hakkında uygulandığını, dolayısıyla kanunda suç ya da kabahat olarak tanımlanmayan bir eylem nedeniyle cezalandırıldığını, sendikal hakları çerçevesinde afiş asma eylemi nedeniyle kanuni bir dayanağı olmaksızın idari para cezası ile cezalandırılmasının sendika hakkını ihlal ettiğini, ayrıca yerel mahkemenin idare tarafından gönderilen cevap dilekçesi ile eklerini kendisine tebliğ etmediğini ve delilleri sunma imkânını elinden aldığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ :

AYM söz konusu başvurunun suç ve cezaların şahsiliği ilkesi bağlamında görülmesi gerektiğini belirtmektedir. AYM üyesi Engin YILDIRIM ise başvuruda ayrıca sendika hakkı yönünden incelenmesi gerektiğini belirterek ek gerekçesini açıklamıştır. AYM, *Gülay Yurt ve Kadriye Çağlar Yılmaz* başvurularında suç ve cezaların kanuniliği kapsamında genel ilkelere ayrıntılı bir biçimde değinildiğini belirterek somut başvuruda 5326 sayılı Kanun'un 37. maddesinde düzenlenen kabahatin afiş asma eylemini kapsamadığının açık olduğu, Mahkemenin afiş asmayı bu madde kapsamında değerlendirmesinin maddenin özüyle çelişen ve öngörülemeyen bir yorum olduğu belirterek başvuruçunun 5326 sayılı Kanun'da kabahat olarak öngörülmemiş olan fiili nedeniyle kamu makamlarınca yoruma dayalı olarak idari para cezası ile cezalandırılmasının Anayasa'nın 38. maddesinde düzenlenen suç ve cezaların kanuniliği ilkesini ihlal ettiği belirtmektedir. Kara ek gerekçe ile katılan üye Engin YILDIRIM'a göre başvuruçunun suç ve cezaların şahsiliği ilkesi ile birlikte sendika hakkı da ihlal edilmiştir. YILDIRIM'a göre başvuruçunun bazı sendika üyeleriyle birlikte tutuklanan sendika üye ve yöneticilerinin durumunu barışçıl, şiddet içermeyen ve kamu düzenini bozmayan bir eylemle kamuoyuna duyurmaya çalışmıştır, eylem sendikaların çekirdek faaliyet alanlarından biri olarak; üyelerine hukuki yardım yapmak kapsamında değerlendirilmelidir. YILDIRIM, müdahalenin kanuni dayanağının olmaması sebebiyle Anayasanın 51. maddesinde düzenlenen sendika hakkının da ihlal edildiğini düşünmektedir.

ÖZEL HAYATA VE AİLE HAYATINA SAYGI HAKKINA İLİŞKİN BAŞVURULAR

ALİ RIZA DOLU BAŞVURUSU (Başvuru Numarası: 2018/35534)

Karar Tarihi: 16/11/2021

Başvuru, tıbbi ihmal sonucu zarara uğranılması nedeniyle kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkının ve yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmaması nedeniyle de adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucu 18/3/2011 tarihinde *nazal septum deviasyonu* (burunda kemik eğriliği) ve *nazal polipozis* (burunda iyi huylu tümör) tanısı ile İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Hastanesinde ameliyat edilmiştir. Bu ameliyat sonrasında sağ gözünde şaşılık oluştuğunun belirlenmesi üzerine on iki gün yatılı tedavi görmüş, farklı hastanelere başvurmuş ancak altı kez ameliyat edilmesine rağmen başvurusudaki şaşılığın kalıcı hâle geldiğinin belirlenmesi üzerine tedaviye son verilmiştir.

Başvurucu 27/12/2012 tarihinde İstanbul 9. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) tam yargı davası açarak İdareden 1.000 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat talep etmiştir. Dava dilekçesinde, İdarenin hatalı tıbbi müdahalesi sonucunda görme kaybı yaşadığı, işinden çıkarıldığı ve tek başına yürüyemez hâle geldiği belirtilmiştir. İdare vekilinin cevap dilekçesinde, başvurusunun maddi tazminat talebine dayanak delilleri sunmadığı, ayrıca somut olayda İdarenin hizmet kusurundan söz edilemeyeceği belirtilmiştir.

Mahkeme, yargılama sırasında Adli Tıp Kurumu Başkanlığı İkinci İhtisas Kurulundan (ATK) bilirkişi raporu almıştır. 29/11/2017 tarihli raporda; *endoskopik sinüs cerrahisi* ameliyatlarından sonra görme kaybı şikâyetlerinde tam düzelme olmayabileceği, bu bulguların herhangi bir tıbbi ihmalden kaynaklanmadığı ve tıbbi komplikasyon olarak nitelendirildiği belirtilmiştir. Başvurucu tarafından bu rapora itiraz edilerek tıbbi müdahale öncesinde bu işlemin olası sonuçları hakkında yeterince bilgilendirilmediği, raporun eksik bilgilere dayalı olduğu ileri sürülmüştür.

Mahkeme 27/2/2018 tarihli kararı ile davanın reddine karar vermiştir. Başvurucu tarafından istinaf yoluna müracaat edilerek Mahkemenin yetersiz bilirkişi raporu ile haksız bir karar verdiği belirtilmiştir. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesi (Daire) 26/9/2018 tarihli kararı ile başvurusunun istinaf başvurusunun maddi tazminata yönelik kısmının reddine, manevi tazminata yönelik kısmının kabulü ile başvurucuya 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; ATK raporunda İdareye yüklenebilecek bir kusur bulunmadığı ve yaşanan görme kaybının komplikasyon olduğu belirtilmiş ise de başvurusunun tıbbi müdahalenin olası sonuçları hakkında yeterli şekilde bilgilendirilmemesi nedeniyle İdare aleyhinde manevi tazminata hükmedilmesi gerektiği belirtilmiştir. Nihai karar, başvurusu 30/10/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 29/11/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia: Yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususları dikkate alarak somut olaydaki 6 yıl 6 ay 7 günlük yargılama süresinin makul olmadığı sonucuna varmak gerekir.

Kişinin Maddi ve Manevi Varlığını Koruma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia: İstinaf incelemesinde başvurunun tıbbi işlem öncesinde bilgilendirilmediği iddiasının değerlendirilmesi sonucunda, başvurucuya 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verildiği, dolayısıyla başvuru konusu olayda, derece mahkemeleri tarafından kişinin maddi ve manevi varlığını koruma yükümlülüğüne ilişkin bazı şikâyetler açısından ihlalin tespit edildiği açıktır. Başvurucu tarafından Dairenin belirlediği manevi tazminat miktarının yeterli olmadığı ileri sürülmüş ise de derece mahkemelerinin kararlarında bariz bir takdir hatası veya keyfilik tespit edilmediğinden Anayasa Mahkemesinin manevi tazminat miktarının belirlenmesi konusunda anılan mahkemelerin takdir yetkisine müdahalesi söz konusu olamaz. Derece mahkemesince yapılan yargılamada tıbbi ihmal iddialarının araştırılması ve durumun açıklığa kavuşturulması için alınan uzman bilirkişi raporlarında yeterli, somut bulgu ve tespitlere yer verilerek başvurunun iddialarının ayrıntılı bir biçimde tartışıldığı ve karşılandığı görülmektedir. Öte yandan yargılama sürecinde bir avukat tarafından temsil edilen başvurunun kararlara karşı kanuni yollara başvurabildiği ve bu surette meşru çıkarlarının korunması için söz konusu davaya gerekli olduğu ölçüde etkili katılımının sağlandığı, dava dosyasını inceleyip ayrıca bilgi ve belge sunabildiği, toplanan delillerden haberdar edildiği anlaşılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kişinin maddi ve manevi varlığının korunması hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir. Başvurucuya net 16.000 TL manevi tazminat ödenmesine, tazminata ilişkin diğer taleplerin reddine karar verilmiştir.

H.Ö. BAŞVURUSU Başvuru no: 2019/20473 Karar Tarihi: 03/02/2022

Başvurucu, kişisel verilerinin hukuksuzca ele geçirilmesi üzerine yaptığı şikayetin etkin bir şekilde soruşturulmadığını iddia etmiştir.

ARKA PLAN:

Başvurucu ve eşi arasında devam eden bir boşanma davası vardır. Başvurucunun artan migren ağrılarının müsebbibi olarak eşini göstermesi üzerine doktor olan eşi 2018 yılında hastane kayıtlarına erişmiş ve başvurucuya söz konusu hastalığın tedavisi için 2014-2015 yıllarında reçete düzenlendiğini mahkemeye beyan etmiştir.

Bunun üzerine başvuru, evlilik öncesi hastane kayıtlarının ele geçirilip delil olarak kullanılması nedeniyle görevi kötüye kullanma, özel hayatın gizliliğini ihlal, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi ve verilerin paylaşılması suçlarının işlendiği iddiasıyla eşinden şikayetçi olmuştur. Başvurucu, resmi bir kurumun talebi olmaksızın yetkisiz eşinin doktor olmaktan ötürü sahip olduğu imtiyazı kullanmak suretiyle kişisel verilerini hukuksuzca

ele geçirdiğini, işbu fiilin TCK 136-137-257 ve Hasta Hakları Yönetmeliği 23. Maddeye aykırı olduğunu iddia etmiştir.

Başsavcılık ise eşin diğer eş ile arasında 1.dereceden yakınlık olması sebebiyle kişisel ve sağlık bilgilerine ulaşma hakkı bulunduğunu ifade ederek kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Başvurucunun Sulh Ceza Hakimliğine yaptığı itiraz reddedilmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Devletin bireyin temel hak ve özgürlüklerine keyfî olarak müdahale etmemenin yanında üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlü kılındığı, bu bağlamda pozitif yükümlülüklerinin de bulunduğu söylenebilir. Dolayısıyla özel hayatın korunması kapsamında kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı yönünden de devletin pozitif bir yükümlülük olarak yetki alanında bulunan tüm bireyleri gerek kamusal makamların ve diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır.

Bu anlamda devlet, uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğünü yerine getirmelidir. Böylece devletin kişisel verilerin korunması kapsamında kişisel verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesine, işlenmesine ve açıklanmasına yönelik önleyici tedbirler alması ve benzer durumların bir daha yaşanmaması için bunu yapanlara karşı caydırıcı yargısal tepki göstermesi beklenir.

Somut olayda Başvurucunun gördüğü tedaviler ile sağlık durumuna ve geçirdiği hastalıklara ilişkin bilgilerin başvurucuya ilişkin kişisel veri niteliğinde olduğu, kişisel veri mahiyetindeki bilgilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesinin ve açıklanmasının da mevzuatta suç olarak düzenlendiği açıktır. Bu durumda başvurucunun şikâyetlerine ilişkin ilgili mevzuat da gözetilerek etkili bir ceza soruşturması yapılması, bu bağlamda öncelikle olayın tüm yönleriyle açıklığa kavuşturularak ulaşılan sonucun olaya özgü gerekçelerle açıklanması gerektiği söylenebilir.

Bu hâlde bireysel başvuru kapsamında yapılacak değerlendirmede dikkate alınacak husus; belirtilen çerçeve içinde yeterli usule ilişkin güvencelerin sunulduğu bir cezai takibatın yürütülüp yürütülmediğine, soruşturmanın bağımsız, özenli, süratli, etkili şekilde yapıp yapılmadığına ve ulaşılan sonuçların temel hakların içerdiği güvenceleri koruyacak şekilde ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanıp açıklanmadığına ilişkin olacaktır.

Ne var ki, Başsavcılık tarafından eşle ilgili kişisel verilere diğer eşin erişme hakkının olduğu ön kabulüyle hareket edildiği, Başsavcılığın başvurucunun eşinin ne zaman ve nasıl bu bilgilere ulaştığı, hastane kayıtlarına girmek için şifre gerekip gerekmediği gibi hususların araştırmadığı görülmüştür.

Ayrıca yargılama süreci gözetildiğinde başvurucunun evlenmeden önceki tedavisiyle ilgili bilgileri eşine daha önce açıklamadığı, bununla birlikte kişisel veri mahiyetindeki bu bilgilerin eşi dâhil üçüncü kişilere verilmesi yönünde açık bir rızasının da olmadığı görülmüştür. Bu duruma rağmen Başsavcılık eşlerin diğer eş hakkında birinci dereceden yakını olması

nedeniyle kişisel ve sağlık bilgilerine ulaşma hakkının bulunduğu, bu nedenle şüphelinin eyleminin mahremiyetin ve özel hayatın ihlali olarak değerlendirilemeyeceği şeklinde yasal dayanağı gösterilmeyen birtakım gerekçelerle sonuca ulaşmıştır.

Dolayısıyla olayın aydınlatılmasına yönelik esaslı iddiaların Başsavcılık tarafından araştırılmaması, bu suretle soruşturmanın derinleştirilmemesi ve yasal dayanağı gösterilmeyen gerekçelerle sonuca ulaşılması nedeniyle anayasal hakların güvence altına alınacak şekilde etkili ve özenli bir soruşturma yapıldığı söylenemeyecektir.

Sonuç olarak soruşturmanın etkili ve özenli şekilde yürütülmesi konusunda kamusal makamlarca üstlenilmesi gereken pozitif yükümlülüğün gerektirdiği şartların somut olayda yerine getirilmediği değerlendirildiğinden Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen özel hayata saygı kapsamında kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

AZİZE DEĞER KUTLU VE ABDURRAHMAN ZORLU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2017/40087)

Karar Tarihi : 24/11/2021 R.G. Tarih ve Sayı: 31/3/2022 – 31795

Başvuru; belediye başkanlığı görevinden uzaklaştırma işlemine karşı açılan dava ile vali yardımcısının belediye başkanı olarak görevlendirilmesi işlemine karşı açılan davada hakkaniyete uygun yargılanma hakkı, masumiyet karanesi, özel hayata saygı hakkı ile seçme ve seçilme hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Azize Değer Kutlu'ya İlişkin Olay ve Olgular: Başvurucu 30/3/2014 tarihli Yerel Seçim'de Diyarbakır Sur Belediyesi meclis üyesi, S.N. ise belediye başkanı olarak seçilmiştir. Sur ilçesinde meydana gelen yol kapama, hendek kazma, kamu malına zarar verme, kolluk kuvvetlerine saldırı eylemleri nedeniyle belediye başkanı olan S.N. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 302. maddesinde düzenlenen Devletin birliği ve ülke bütünlüğünü bozma suçu kapsamında 19/8/2015 tarihinde gözaltına alınmıştır. 22/8/2015 tarihinde tutuklama istemiyle mahkemeye sevk edilen S.N., Diyarbakır 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 2015/185 Sorgu numaralı kararıyla tutuklanmıştır. Bunun üzerine İçişleri Bakanlığının 24/8/2015 tarihli oluru ile S.N. belediye başkanlığı görevinden uzaklaştırılmıştır. Belediye başkanının görevinden uzaklaştırılmasının ardından 5393 sayılı Kanun'un 45. maddesi uyarınca toplanan Belediye Meclisi 31/8/2015 tarihinde başvuru Azize Değer Kutlu'yu belediye başkan vekili olarak seçmiştir. 674 sayılı KHK'nın 40. maddesiyle 5393 sayılı Kanun'a eklenen geçici 9. madde kapsamında Diyarbakır Valiliğinin 10/9/2016 tarihli oluru ile Sur Belediyesi başkanlığına Vali Yardımcısı B.N.nin görevlendirilmesi üzerine başvurusunun belediye başkan vekilliği görevi sona ermiştir. Başvurucu, vali yardımcısının belediye başkanı olarak görevlendirilmesine yönelik işlemin iptali istemiyle 9/11/2016 tarihinde dava açmıştır. Dava dilekçesinde; göreve başladığı günden bu yana hiçbir cezai ve idari soruşturma geçirmediğini, görevi boyunca yaptığı tüm işlemlerin usulüne uygun

olduğunu ileri sürmüştür. Hakkında suçlama yapılmadan ve delillendirilmeden keyfi bir şekilde görevine son verilmesinin suçta ve cezada kanunilik ilkesini de ihlal ettiğini söylemiştir. Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 21/2/2017 tarihinde davayı reddetmiştir. Başvurucu 18/4/2017 tarihinde karara karşı istinaf yoluna başvurmuştur. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi 17/10/2017 tarihinde istinaf talebini kesin olarak reddetmiştir.

Abdurrahman Zorlu'ya İlişkin Olay ve Olgular: Başvurucu 2009 ve 2014 yıllarında gerçekleştirilen yerel seçimlerde Diyarbakır Hani ilçe belediye başkanı olarak seçilmiştir. Başvurucu, hakkında 5237 sayılı Kanun'un 314. maddesinde düzenlenen silahlı terör örgütüne üye olma suçundan başlatılan soruşturma kapsamında 9/9/2016 tarihinde gözüaltına alınmış ve daha sonra Diyarbakır 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 29/9/2016 tarihli kararıyla tutuklanmıştır. Bunun üzerine başvuru, İçişleri Bakanlığının 5/10/2016 tarihli oluru ile belediye başkanlığı görevinden uzaklaştırılmıştır. Başvurucu, görevden uzaklaştırma işleminin iptali istemiyle 5/12/2016 tarihinde dava açmıştır. Savunması alınmadan tesis edilen işlemin hukuka uygun olmaması nedeniyle iptal edilmesi gerektiğini, hakkında herhangi bir suçlama olmamasına rağmen tesis edilen işlem nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini söylemiştir. Mahkeme 30/11/2017 tarihinde davayı reddetmiştir. Başvurucu, dava dilekçesinde belirttiği hususları tekrar ederek 19/1/2018 tarihinde karara karşı istinaf yoluna başvurmuştur. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi 20/4/2018 tarihinde istinaf talebini kesin olarak reddetmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Başvurucu Azize Değer Kutlu Yönünden: Başvurucu; hakkında herhangi bir suçlama yapılmadan, savunması alınmadan ve delillendirilmeden keyfi bir şekilde görevine son verilmesi ve Mahkemenin yalnızca davalı idarenin ileri sürdüğü hususları dikkate alması nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin, mahkemeye erişim hakkının ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini belirtmiştir. 5393 sayılı Kanun uyarınca belediye başkanının görevlendirilmesi hususunun değerlendirilmesi ve bu değerlendirme uyarınca somut olayın ele alınmasındaki takdir, derece mahkemesine aittir. Somut başvuruda, derece mahkemesince 5393 sayılı Kanun kapsamında gerekli koşulun ne olduğu yorumlanmak ve maddi olayda bu koşulun gerçekleşip gerçekleşmediği hususu değerlendirilmek suretiyle bir karara varıldığı görülmektedir. Başvurucu tarafından bireysel başvuruya konu edilen davaya ilişkin olarak ileri sürülen iddialar derece mahkemesince delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olup gerekçeli kararda yer verilen hukuki tespitler ve dayanaklar irdelendiğinde, derece mahkemesi kararında bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik oluşturan bir durumun da bulunmadığı dikkate alındığında ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu anlaşılmıştır. Başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Somut olayda başvuru hakkında herhangi bir ceza yargılamasının bulunmadığı açıktır. Bireysel başvuruya konu derece mahkemesi kararında, vali yardımcısının belediye başkanı olarak görevlendirilmesine yönelik işlem 5393 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmiş olup mahkeme kararında başvuru hakkındaki herhangi bir suçla bağlantılı olduğuna dair saptamada

bulunulmadığı görülmüştür. Derece mahkemesindeki yargılamanın bir ceza yargılaması niteliği taşımadığı ve kararda kullanılan dilin başvurunun masumiyetini sorgulamadığı açıktır. Buna göre hakkında ceza yargılaması ve suç isnadı bulunmayan, herhangi bir suçla itham da edilmeyen başvurunun ihlal iddialarının masumiyet karinesi kapsamına girmediği anlaşılmıştır. başvurunun bu kısmının konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Başvurucu Abdurrahman Zorlu Yönünden: 5393 sayılı Kanun uyarınca belediye başkanlığının boşalması hâlinde yapılacak işlemlerin değerlendirilmesi derece mahkemesinin takdirindedir. Somut başvuruda, derece mahkemesince 5393 sayılı Kanun kapsamında gerekli koşulun ne olduğu yorumlanmak ve maddi olayda bu koşulun gerçekleşip gerçekleşmediği hususu değerlendirilmek suretiyle bir karara varıldığı görülmüştür. Başvurucu tarafından bireysel başvuruya konu edilen davaya ilişkin olarak ileri sürülen iddialar derece mahkemesince delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olup gerekçeli kararda yer verilen hukuki tespitler ve dayanaklar irdelendiğinde, derece mahkemesi kararında bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik oluşturan bir durumun da bulunmadığı dikkate alındığında ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu anlaşılmıştır. başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Başvurucu, görevinden uzaklaştırılması nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuruya konu olayda derece mahkemesi, başvurunun görevden uzaklaştırılmasına ilişkin işlemi başvuru hakkında yürütülen soruşturma ve soruşturma konusu suçun niteliğini gözönünde bulundurarak değerlendirmiştir. Kararda başvurunun suçlu olduğuna dair saptamada bulunulmamıştır. İdare Mahkemesi, görevden uzaklaştırma işlemini olgusal olarak ele almış ve mevzuat hükümlerini gözönünde bulundurarak sonuca ulaşmıştır. Buna göre derece mahkemesi tarafından ilgili mevzuat ve somut olayın koşulları değerlendirilmek suretiyle işlemin hukuka uygun olduğunun tespit edildiği görüldüğünden masumiyet karinesinin ihlal edilmediğinin açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Başvurucular özel hayata saygı hakkı başlığı altında, avukat yardımından yararlanmadan, suçlamaları öğrenip bu konuda karar alıcıları etkileyecek şekilde karşı görüşlerini hazırlayıp sunma imkânı bulamadan, haklarındaki iddialara dair tüm deliller taraflarına bildirilmeden siyasi saikle işlem tesis edildiğini ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesinin C.A. (3) ([GK], B. No: 2018/10286, 2/7/2020, § 93) kararında vurgulandığı üzere mesleğe ilişkin bir müdahale özel hayata saygı hakkının otomatik olarak uygulanabilirliğini sağlamaz. Özel hayata saygı hakkının uygulanabilir olabilmesi için mesleki hayata yönelik müdahalenin başvurunun özel hayatına ne şekilde etki ettiği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı başvurucular tarafından yapılacak açıklamalarla ortaya konulmalıdır (C.A. (3), § 93). Anılan kararda Anayasa Mahkemesi; mesleğe ilişkin bir müdahalenin özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmesini gerekli kılan asgari ağırlık düzeyinde olup olmadığının değerlendirilebilmesi için kişinin iç dünyasında meydana gelen etkinin derecesinin, işinin

sosyal çevresinde ve itibarında meydana gelen etkinin derecesinin, kişinin mesleğine ilişkin nesnel nitelikleri dikkate alındığında muhatap olduğu müdahalenin ya da tedbirin neden olacağı etkinin ya da zararın derecesinin ortaya konulması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca etkinin ya da zararın ne derecede ikna edici açıklamalarla ortaya konduğunu ve delillendirildiğini, mesleki hayata yönelik müdahalelerin ya da tedbirlerin nedenlerini uygulanabilirlik değerlendirmesinde dikkate alacağını da açıklamıştır başvurucular, şikâyetlerine konu temel olay ve olgular ile bireysel başvuruya konu ettikleri temel hak ve özgürlüklerden hangisinin hangi nedenle ihlal edildiğini açıklamak yönündeki yükümlülüklerini yerine getirmemiş, bu bağlamda başvurularını temellendirmemiştir. Başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Başvurucular, yerel seçimler sonucunda seçildikleri görevlerinden herhangi bir seçim olmaksızın 674 sayılı KHK ile alınmaları ve yerlerine kayyım atanması nedeniyle serbest seçim haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Sözleşme kapsamında korunan hak, yasama organının seçimi ile ilgili olup Anayasa'nın 127. maddesi uyarınca mahallî idare niteliğinde olan belediye organlarının seçimiyle ilgili ihlal iddiaları bağımsız bir hak olarak Sözleşme kapsamında değerlendirilmediğinden bu hakka yönelik ihlal iddialarının bireysel başvuru konusu yapılabilmesi mümkün değildir (Mansur Yavaş ve Cumhuriyet Halk Partisi, B. No: 2014/5425, 23/7/2014, § 35). Öte yandan Yüksek Seçim Kurulu kararları, Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrası gereği yargı denetimi dışında bırakıldığından Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvuru konusu olamayacağına dair 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca da başvurunun iddialarının bireysel başvuruya konu edilmesi mümkün değildir. Başvurunun bu kısmının konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, Masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru Azize Değer Kutlu yönünden konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, Masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru Abdurrahman Zorlu yönünden açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, Özel hayat ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, Serbest seçim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 24/11/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

A.A.A. BAŞVURUSU (Başvuru Numarası: 2018/36516)

Karar Tarihi: 15/3/2022 R.G. Tarih ve Sayı: 26/4/2022-31821

Başvuru, Türkiye'ye giriş yasağı nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Samsun Valiliği İl Göç İdaresi (İdare) 12/10/2017 tarihinde başvuru hakkında İçişleri Bakanlığının G-87 kodlu genel güvenlik tahdit kaydının bulunduğunu belirterek bu kişinin 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesi uyarınca sınır dışı edilmesine karar vermiştir. Anılan karar gereği 13/10/2017 tarihinde Hatay'a götürülerek sınır dışı edilen başvuru, kendi beyanına göre on beş gün sonra yasa dışı yollardan ülkemize girmiştir.

Başvuru 23/10/2017 tarihinde Ankara 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) İdare aleyhinde dava açarak yurda giriş yasağı tahdit kararının iptalini talep etmiştir. Dava dilekçesinde; genel güvenlik tahdit kaydına ilişkin işlemin hukuka aykırı olduğunu, 2013 yılından beri Türkiye'de yasal olarak ikamet ettiğini ve üniversite öğrenimini sürdürdüğünü beyan etmiştir. Başvuru dilekçede ayrıca kamu güvenliğini tehdit edecek bir davranışının olmadığını, yalnızca isim benzerliği nedeniyle dava konusu işlemin tesis edildiğini ileri sürerek işlemin iptalini talep etmiştir. İdarenin cevap dilekçesinde; başvurunun yurda girişinin ve yurtda kalışının kamu düzeni ve güvenliği açısından sakıncalı olduğu, dava konusu işlemin istihbari bilgiler doğrultusunda ve devletin hükümlerlik yetkisine dayanılarak tesis edildiği belirtilerek davanın reddi gerektiği ifade edilmiştir.

Mahkeme 9/5/2018 tarihinde davanın kabulü ile yurda giriş yasağı tahdit kararının iptaline oyçokluğuyla karar vermiştir. Gerekçe; İdarece konulmuş genel güvenlik tahdit kaydının dayanağı olan istihbari bilginin başvuru hakkında değil Anas Abo Albosher Alamad ve Anas Abo Albashier Alamad hakkında düzenlendiği belirtilmiştir. Başvurucunun isminin A.A.A. olduğunu vurgulayan Mahkeme, başvurunun kamu düzeni ve güvenliği açısından tehdit oluşturduğuna dair herhangi bir somut bilgi bulunmadığını ifade ederek dava konusu işlemin hukuka aykırı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

İdare istinaf talebinde bulunmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi (Daire) 15/11/2018 tarihinde istinaf isteminin kabulü ile davanın kesin olarak reddine karar vermiştir. Başvuru 17/12/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

AYM ye göre somut olayda başvuru tarafından ileri sürülen, İdarenin maddi hata yaptığına ilişkin esaslı itirazlarının derece mahkemeleri tarafından değerlendirilmemiş ve Başsavcılık nezdinde yürütülen terör soruşturmasına konu olan kişinin başvuru olup olmadığı ikna edici gerekçelerle ortaya konulamamıştır. Üstelik yurda giriş yasağı tahdit kararı ile ilgili idari ve yargısal kararlarda yer verilen gerekçelerin aile hayatına saygı hakkı bağlamında yeterli olmadığı, kamu düzeni ve güvenliğinin korunması hususundaki kamusal menfaat ile başvurunun aile hayatına saygı hakkı arasında bir dengeleme yapılmadığı gibi kararlarda yer verilen unsurlar da bu dengelemeye imkân verecek ayrıntı ve açıklıkta değildir. AYM Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

BAHADIR ÜNEY VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2018/4453 - Karar Tarihi: 10/3/2022

Başvuru; çocuk ile velayet dışı ebeveyni arasında şahsi ilişkinin geç tesis edilmesi, yargılamanın sürüncemede bırakılması ve velayetin anneye verilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN :

Başvuranlardan Bahadır Üney ile eski eşi E.Ü 200 yılından evlenmiş, evlilik birliği içerisinde 2001 ve 2005 yıllarından doğan çocukları bulunmaktadır. Başvurucu, evlilik birliğinin temelinden sarsılması nedeniyle 11/3/2011 tarihinde boşanma davası açmıştır. Başvurucunu dava dilekçesinde çocukları ile kişisel ilişki kurulmasının istediği, velayetlerinin kendisine verilmesini istediği anlaşılmaktadır. Başvurucunun eski eşi karşı dava ve açılan davaya cevap vermiştir. Yerel mahkemece 14/03/2011 tarihinde tensiple şahsi ilişki kurulması talebi yönünden bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmiş ise de rapor 06/11/2012 tarihinde gelmiştir. Bilirkişi raporundan çocukların başvuru ile şahsi ilişkisi kurulmasının yararlı olacağı değerlendirilmesine yer verilmesine rağmen yerel mahkemece tedbiren kişisel ilişki kurulmasına karar vermemiştir. Yerel mahkemece 13/06/2013 tarihli kararından açılan dava ve karşı davanın kabulü ile çocukların velayetlerinin annelerine bırakılmasına ve başvuru ile belirlenen günlerden şahsi ilişki kurulmasına karar vermiştir. Başvurucunun yerel mahkeme kararını sonrasında çocuk teslimi talebiyle İzmir 1. İcra dairesine yaptığı başvuru da kararın kesinleşmemesi gerekçe gösterilerek takip talebi alınmamıştır. Başvurucunun temyiz talebinin Yargıtay 2. Hukuk Dairesince 17/09/2014'te tarihinde değerlendirilmiş ve delil listesinde bulunan tanıkların dinlenmemesi gerekçesiyle yerel mahkeme kararının bozulmasına karar verilmiştir. Bozma sonrası yapılan yargılamada yerel mahkemece 29/1/2015 tarihinde başvuru ile çocukları arasında tedbiren şahsi ilişkinin kurulmasına, 24/12/2015 tarihinde ise karşı davanın kabulüne ve başvuru ile çocuklar arasında şahsi ilişki kurulmasına karar vermiştir. Başvurucu tarafından yerel mahkeme kararı temyiz edilmiş, eski eşinin çocuklarına şiddet uyguladığı ve görüşmesini engellediği, yerel mahkemenin tedbir kararı vermemesinin bu sürece katkısı olduğunu iddia etmiştir. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 6/2/2017 tarihinde yerel mahkeme kararının onanmasına karar verilmiş, başvurunun karar düzeltme talebi ise 30/11/2017 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

Başvurucu 26/01/2018'te Anayasa Mahkemesine yaptığı bireysel başvuruda 11/3/2011 tarihinde açmış olduğu boşanma davasında, çocuklarını görmesini eşinin engellediğini, tedbir talebi bulunmasına rağmen yerel mahkemece bozma sonrası yapılan yargılama ile 29/01/2015 tarihinde anca karar verildiği, yargı makamlarının geç karar vermeleri ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle aile bağlarının zedelendiği ve aile bağının kamu makamları tarafından etkin korunmadığını iddia etmiştir. Başvurucu; makul sürede yargılanma, adil yargılanma ve aile hayatına saygı hakları ile eşitlik ilkesinin ihlalinden şikayet etmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

AYM, birinci başvuru için anne ve babası olan ikinci ve üçüncü başvuru yönünden öncelikle kişi yönünden yetkisizlik gerekçesiyle kabul edilemezlik kararı vermiştir. Mahkeme tarafın başvuru için iddialarının aile hayatına saygı hakkı kapsamında değerlendirilmiş ve kamu makamlarının aile hayatına saygı hakkının öngördüğü pozitif yükümlülükler yerine getirilmediğini belirterek Anayasanın 20. maddesinde düzenlenen aile hayatına saygı hakkının ihlaline karar vermiştir. AYM'e göre çocukla kişisel ilişki ve velayete ilişkin kararlarda dikkat edilmesi gereken temel ilke çocuğun üstün yararı olup devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında yargısal işlemlerin süratle yerine getirilmesi kadar ilgili kişilerin görüşlerini sunabildikleri adil bir süreç sağlanması da gerekmektedir. AYM'e göre işbu başvuru yönünden yargılama makamları aile bağlarının devamına ilişkin kararları almada özenli ve hızlı davranmamıştır, yargılama sürecinden yaşları uygun olmasına rağmen çocuklarına beyanlarına başvurulmamış ve kendilerinden beklenen pozitif yükümlülüklerine yerine getirmemiştir. AYM, başvuru için hem talebi olmaması hem de çocukların yaşları gereği yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmadığını da belirterek başvuru lehine 40 bin TL manevi tazminat verilmesine karar verilmiştir.

RAMAZAN ŞAHİN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2018/11988- Karar Tarihi: 10/3/2022

Başvuru, parmak izi kayıt sistemi ile mesai takibi yapılması nedeniyle özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvuru, Söke Belediyesi bünyesinde devlet memuru olarak çalışmakta iken kurum tarafından parmak izi sistemi mesai takibi uygulamasına başlanmış olup 13/04/2016 tarihinden başvuru için parmak izi sisteme kaydedilmiştir. Başvuru, 15/04/2016 tarihinden kuruma başvuru yaparak mesai takibi yapılan uygulamanın kaldırılmasını talep etmiştir. Başvuru için talebinin reddedilmesi üzerine 27/06/2016 tarihinden Aydın 1. İdare Mahkemesinde idari işlemin iptali talebiyle dava açılmıştır. Başvuru hem kurum hem de dava dilekçesinde kurum tarafından getirilen uygulamanın parmak izinin kişisel veri olması sebebiyle özel hayat kapsamında kaldığını belirtmektedir. Davalı kurum tarafından verilen cevapta ise uygulamanın mesaiye devam yükümlülüğü, kamu hizmetinin devamlılığı ve personelin verimliliğin denetlenmesi amacıyla yapıldığını belirtmektedir. Yerel mahkemece 02/03/2017 tarihinden davanın kabulü ile idari işlemin iptaline karar vermiştir. Yerel mahkemenin davalı kurum tarafından yapılan uygulamanın yasal dayanağının bulunmadığı ve yapılan uygulamanın başvuru için özel hayatına müdahale teşkil ettiği gerekçe olarak gösterilmiştir. Davalı kurum tarafından yerel mahkemenin kararının istinaf edilmesi üzerine İzmir BİM 2. İdare Dava dairesinde 29/11/2017'de istinaf başvurusunun kabulü ile yerel mahkeme kararının kaldırılarak davanın reddine kesin olarak karar verilmiştir. İzmir BİM 2. İdare Dava dairesinin kararının gerekçesi olarak kamu hizmetlerinin etkin verimli yürütülmesi, gelişen teknolojiler karşısında idarenin mesai takibini parmak izi uygulaması

ile sağlamasının mevzuata aykırı olmadığı, başvuruçunun kamu görevine girmesiyle idare tarafından görev alanıyla ilgili konularda alınan kararlara uymakla yükümlü olduğu için özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi durumunun olmadığı gerekçelerine yer verilmiştir. Başvuruçucu 5/02/2018 tarihinden Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunarak; temel ve hak özgürlüklerin kanun ile sınırlanabileceği, 657 sayılı kanundan memurların çalışma saatleri ile mesai saatlerine ilişkin düzenlemelere yer verildiği, parmak izinin kişisel bir veri olduğunu, kurum tarafından kayıt altına alınan parmak izinin işleyebilmesi için bir yerde depolanması gerektiği, depolanan kişisel verilere dair kurum tarafından güvence verilmesinin dahi mümkün olmadığını belirterek özel hayata saygı, kişisel verilerin korunmasını isteme ve adil yargılanma hakları ile zorla çalıştırma yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

AYM söz konusu başvurunun özel hayata saygı hakkı kapsamında kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı yönünden incelenmesi gerektiğine karar vermiştir. AYM'e göre başvuruçunun kişisel veri niteliğindeki parmak izinin işlenmesi, başvuruçunun özel hayata saygı hakkı hakkına müdahale teşkil etmektedir. AYM, başvuruçunun özel hayatına saygı hakkına yapılan müdahalenin kanunilik şartını sağlamadığı, müdahale açısından diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğinin ayrıca değerlendirilmesine gerek olmadığını belirterek başvuruçunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. AYM'e göre belediye çalışanlarının özel nitelikli kişisel veri kapsamında kalan parmak izlerinin kaydedilebilmesi ve bu verilerin kullanılabilmesinin açıkça bir kanun ile düzenlenmesi gerektiği, biyometrik verilerin kaydedilmesine dönük uygulama için kanunda yer almayan durumlarda kişinin açık rızanın alınması gerektiği, 6698 sayılı Kanun, belediye çalışanlarının parmak izlerini kaydetme ve parmak izi takip sistemiyle mesai takip etme yetkisinin verilmediği ve 657 sayılı Kanun ile 5393 sayılı Kanun'un somut olaya uygun düzenlemeleri barındırmamaktadır. Başvuruçucu her ne kadar yeniden yargılama ile birlikte 10 bin TL manevi tazminat talep edilmiş ise de mahkemece yeniden yargılamanın yeterli giderim sağlayacağı gerekçesiyle başvuruçunun manevi tazminat talebi reddedilmiştir.

İFADE VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN BAŞVURULAR

ALİ KUŞ BAŞVURUSU **Başvuru no: 2017/27822** **Karar Tarihi: 10/2/2022**

Başvuru, siyasi faaliyette bulunma özgürlüğünün ve dolayısıyla da örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvuruçucu Ankara'da bir lisede öğretmenlik yaparken devamsızlık nedeniyle hakkında soruşturma açılmış ve neticesinde memuriyetine son verilmiştir. Akabinde bir siyasi partiye

üye olan başvuru, 2002 senesinde partisinin milletvekili adayı olmuş, 2004'te ise Polatlı ilçe başkanlığına getirilmiştir.

Başvurucunun siyasi faaliyetleri devam ederken derece mahkemesinin memuriyetten çıkarılma işlemini iptal etmesi ile 2008 yılında tekrar öğretmenliğe dönmüştür. Aynı yıl içerisinde başvuru hakkında göreve döndüğü sırada siyasi partisi üyesi olması nedeniyle yeniden soruşturma açılmış ve ikinci kez memurluktan çıkarılmıştır. Başvurucunun yaptığı itirazlar Danıştay dahil hiçbir idari/adli makamca kabul görmemiştir.

Bunlar üzerinde başvuru, siyasi faaliyette buluma özgürlüğünün ihlal edildiğini ve 2457'ye tabi üniversite öğretim üyelerinin siyasi partilere üye olabilmesi yasak edilmemişken 657'ye tabi öğretmenlerin için unun yasak edilmesini eşitlik ilkesi bakımından ihlal oluşturduğunu iddia etmiştir. Başvuru, memurlara siyaset yapmalarının serbest olması gerektiğini ifade etmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Mahkeme, ilk olarak -her ne kadar Anayasa'da açıkça zikredilmese de- siyasi partilerin de örgüt kavramı içinde kaldığına değinmiştir. Bu yüzden, başvuru iddialarının örgütlenme özgürlüğü (Anayasa md.33) içerisinde incelenmesi gerektiği konusunda onunla hemfikiridir.

Açıkça dayanaktan yoksun olmayan başvuru kabul edilebilir bulunmuş, esas bakımından bir takım incelemelere tabi tutulmuştur.

Mahkeme, hakka (örgütlenme özgürlüğü) yönelik bir müdahale olduğu ve bu müdahalenin kanuni olduğu (657 S.K. md.125) görüşündedir. Müdahalenin tarafsızlık ve devlete bağlılık ilkesine yönelik alınan tedbirlerin bir parçası olduğu ve bu yüzden de meşru amaç taşıdığı açıktır.

Ancak müdahale, elverişli ve gerekli olmakla birlikte orantılı değildir ve dolayısıyla da ölçülü bir müdahale olarak değerlendirilemeyecektir. Zira, başvurucuya siyasi partiden istifa etmesi için yasal bir süre tanınmamış, memuriyet ve siyaset arasına bir tercih yapmak imkanı verilmemiştir. Başvurucunun memuriyetini askıya alınmak yerine son verilmesi son çare prensibiyle bağdaşmamaktadır. Hem başvuru, anayasal düzene saygılı bir vatandaş ve üyesi olduğu parti de yasal bir partidir.

Bu gerekçelerle başvuru örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin başvuru mahkemece kabul edilmiştir.

Karşı Oy: 4 Mahkeme üyesi, başvuru siyasi partisinden istifa etmek gibi bir niyeti olmadığını; disiplin soruşturması esnasında buna yeter zamanı ve imkana sahip olmasına rağmen bunu kullanmamış olmasını gerekçe göstererek memuriyetine son verilmesini hukuka uygun bulmuştur.

MUSTAFA HİDAYET VAHAPOĞLU BAŞVURUSU (Başvuru Numarası:2019/19608)

Karar Tarihi: 22/02/2022 R.G. Tarih ve Sayı :13/04/2022- 31808

Başvuru, siyasetçi olan başvurusunun yaptığı bir konuşma sırasında dışişleri bakanına karşı söylediği sözler nedeniyle aleyhine tazminata hükmedilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucu olay tarihinde MHP Merkez Yürütme Kurulu üyesi ve aynı zamanda genel başkan başkanışmanı olarak görev yapmaktadır. Başvurucu Karsta gerçekleştirilen bir iftar davetinde partililere hitaben konuşmasında şu ifadeleri kullanmıştır:” Sayın başbakan , bugün Kaddafi’nin muhaliflerini desteklemek üzere Amerika’nın posta beygiri gibi habire dışişleri bakanını gönderiyor..... Türkiye Cumhuriyeti NATO’nun , ADD’nin, AB’nin emrinde değildir. Türkiye Cumhuriyeti şehitlerin emanetidir bize. Dört tane soytarının , dört tane soysuzun on-on beş tane köksüzün birilerine altın tepsiler üzerinde sunacağı ülke değildir.” Bakan A.D. başvurusunun konuşmasında kişilik haklarına saldırıda bulunduğu iddiasıyla 10.000-TL’lik manevi tazminat davası açmıştır. Mahkeme 11/3/2013 tarihli kararla davanın kısmen kabulü ile davacıya 2000-TL tazminat ödenmesine karar vermiştir. Gerekçesinde; “Amerikanın posta beygiri gibi” ifadelerin eleştiri sınırını aştığı, her eleştiri gibi siyasi eleştirilerin de eleştiri sınırı aşılmadan, kişilik haklarına yönelmeden yapılması gerektiği, söz konusu ifadelerin hakaret niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Karar temyiz edilmiş ve hükmün bozulmasına oyçokluğuyla karar verilmiştir. Gerekçesinde; özellikle siyasi kimliğe sahip olan kişilerin kendilerine yönelik sert eleştirilere katlanması gerektiği vurgulanmış, rahatsız edici fikirlerin de ifade özgürlüğü kapsamında olduğu belirtilmiştir. Mahkeme bozma kararına uymayarak direnmiş. Temyiz üzerine direnme kararını inceleyen Yargıtay Genel Kurulu, direnme kararını yerinde bulmuş ve gerekçesinde ;başvurucu tarafından kullanılan sözlerin davacının katlanması gereken eleştiri sınırını aştığı “Amerikanın posta beygiri gibi” ifadesinin küçük düşürücü olduğu, kullanılan sözlerin ifade özgürlüğü kapsamında kalmadığı kanaatine ulaşmıştır.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Mahkemenin konuşma sırasında kullanılan ifadeyi tırnaklama yaparak tüm konuşmanın tamamından ayrı şekilde değerlendiği görülmektedir. Kullanılan ifade bağlamından koparılmaksızın olayın bütünselliği içinde değerlendirilmelidir. Konuşmanın tamamına bakıldığında başvuru, hükümetin hedef aldığı dış politikanın tutarlı ve öngörülebilir olmadığını iddia etmiştir. Muhalefet partisinde görev alan aktif bir siyasetçi olarak hükümetin ve dışişleri bakanı olan davacının yürütmekte oldukları dış politikadaki tutarsızlıkları hedef almıştır. Bu nedenle başvurusunun sözleri sebepsiz, kişisel bir saldırı amacıyla sarf ettiği de değerlendirilmemiştir. Başvurucu iktidar partisini ve iktidar partisinin bir üyesi olan davacıyı hedef alarak siyasi arenada avantaj elde etme ve aynı zamanda parti teşkilatındaki kişileri motive etme gayesindedir. Başvuruya konu konuşmada geçen ve tazminat ödenmesine yol açan bu gibi ifadelerin kullanımının toplumca kaba ve rahatsız edici bulunması hukuk

sisteminde ceza veya tazminat şeklinde müeyyideye bağlanmasının tek başına haklı gerekçesi olamaz. Mahkeme , başvurunun ifade özgürlüğü ile davacının şeref ve itibarının korunması arasında bir denge kurmaya çalışmamıştır. Mahkemenin başvurunun tazminat ödemesine karar verilmesine ilişkin ileri sürdüğü gerekçeler, başvurunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahale için ilgili ve yeterli bir gerekçe olarak kabul edilemez .Başvurunun tazminat ödemeye mahkum edilmesinin zorunlu toplumsal bir ihtiyaca karşılık gelmediği sonucuna ulaşılmıştır. Başvurunun konuşmasında geçen ifadeler nedeniyle mahkemenin başvurunun manevi tazminat ödemesine ilişkin kararının gerekçesinin ilgili ve yeterli olmadığı, bu nedenle başvurunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşılmış ve ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmıştır. İhlalin sonucunun ortadan kalkması için kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 24. Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

HAYDAR AKAR BAŞVURUSU (Başvuru Numarası: 2019/2593)

Karar Tarihi: 15/3/2022 R.G. Tarih ve Sayı: 26/4/2022-31821

Başvuru, başbakan yardımcısı hakkında kullandığı ifadeler nedeniyle aleyhine tazminata hükmedilen başvurunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucu, olay tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Kocaeli milletvekilidir. Başvurucu 2017 yılının Ağustos ayının başlarında mensubu olduğu partinin Gebze ilçesinde düzenlediği basın toplantısına katılmış ve burada bir konuşma yapmıştır.

Dönemin Başbakan Yardımcısı Fikri Işık (davacı) başvurunun konuşmasında kişilik haklarına saldırıda bulunduğu iddiasıyla Kocaeli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) manevi tazminat davası açmıştır. Davacı başvurunun basın toplantısında kendisini Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) üyesi olmakla itham ettiğini ve anılan ifadelerin basına yansısıyla kişisel ve siyasi itibarının zarar gördüğünü ileri sürmüştür.

Mahkeme 7/12/2017 tarihli kararla davanın kısmen kabulü ile başvurunun davacıya 5.000 TL tazminat ödemesine karar vermiştir.

Karara karşı taraflarca istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi (Daire) 22/11/2018 tarihli ilamla başvurunun istinaf isteminin esastan reddine, davacının istinaf isteminin ise kısmen kabulüyle davacıya 10.000 TL tazminat ödemesine kesin olarak karar vermiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

AYM ye göre mahkeme, başvurunun konuşmasında somut bir delile dayanmadan davacıya FETÖ/PDY'ci isnadında bulunduğunu kabul etmiş ve bu kabulü onun aleyhine tazminata hükmedilmesinin tek gerekçesi yapmıştır. O hâlde Mahkeme, başvurunun açıklamalarını

somut bir olgusal isnat olarak nitelendirmiştir. Konuşmaya bir bütün olarak bakıldığında başvuru, Kocaeli milletvekili sıfatıyla partisinin iç meselelerine, yerel seçimlere ve il sorunlarına ilişkin değerlendirmelerde bulunmuş ve konuşmasının bir bölümünde (bkz. § 7) Türkçe Olimpiyatları'nı emsal göstererek çok sayıda siyasetçi ile birlikte davacının da bir zamanlar Fetullah Gülen cemaati olarak anılan ama sonradan devleti ele geçirmeye çalıştıkları anlaşılan örgüt ile ilişkilerinin olduğunu iddia etmiştir. AYM ye göre başvuru konusundaki konuşması somut bazı vakalara dayalı değer yargısı niteliğindedir ve ispatlanması beklenemez. Görüldüğü üzere eldeki olayda ilk derece mahkemesi, ihtilaf konusu sözleri olayların ve konuşmanın bütünü içinde değerlendirmekte başarısız olmuş; başvuru konusundaki tazminat ödemeye mahkûm edilmesine neden olan ifadeleri tırnaklama yaparak konuşmanın tamamından ayrı bir şekilde değerlendirmiştir. Başvuruya konu konuşmada geçen ve tazminat ödenmesine neden olan bu gibi ifadelerin bazı bağlamlarda kullanımlarının toplumca kaba ve rahatsız edici bulunması hukuk sisteminde ceza veya tazminat şeklinde bir müeyyide bağlanmasının tek başına haklı gerekçesi olamaz.

AYM ye göre başvuru konusundaki konuşmasının ve yapılan haberlerin davacının hayatı üzerinde sınırlı bir etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu konuşmadan sonra da davacı başbakan yardımcılığı görevine devam etmiş ve makamı kaldırılana kadar anılan görevi sürdürmüştür. Davacı, hâlihazırda Kocaeli milletvekili olarak TBMM'de görev yapmaya devam etmektedir. Bu bağlamda haberlere konu edilen konuşma nedeniyle davacının kişisel kariyerinin etkilenmediği söylenebilir.

AYM ye göre mahkeme, başvuru konusundaki ifade özgürlüğü ile davacının şeref ve itibarın korunması hakkı arasında bir denge kurmaya çalışmamıştır. Mahkemenin başvuru konusundaki tazminat ödemesine karar verilmesine ilişkin ileri sürdüğü gerekçeler, başvuru konusundaki ifade özgürlüğü hakkına yapılan müdahale için ilgili ve yeterli bir gerekçe olarak kabul edilemez. Başvuru konusundaki tazminat ödemeye mahkûm edilmesinin zorunlu toplumsal bir ihtiyaca karşılık gelmediği sonucuna ulaşılmıştır. AYM Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

HÜSEYİN ÖMER VOLKAN ÇİÇEK BAŞVURUSU (Başvuru Numarası: 2017/39464)

Karar Tarihi: 23/2/2022 R.G. Tarih ve Sayı: 27/4/2022-31822

Başvuru, öğretmen olan başvuru konusundaki sosyal medya hesabı üzerinden yapmış olduğu paylaşım nedeniyle kınama cezası ile cezalandırılmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvuru konusundaki sekreterliğini yaptığı Sendikaya kayıtlı olan bir kamu görevlisi, ikamet ettiği lojmanı kendisine tanınan yasal süreyi aşarak tahliye etmesi nedeniyle İl Disiplin Kuruluna sevk edilmiş; başvuru konusundaki da Sendika temsilcisi sıfatıyla Kurulun anılan toplantısına katılmıştır. Toplantı sona erdikten sonra başvuru konusundaki, şahsi Facebook hesabından bir paylaşımda bulunmuştur. Yapmış olduğu paylaşım ve başka iddialar nedeniyle başvuru konusundaki hakkında

disiplin soruşturması açılmıştır. Soruşturma sonucunda anılan paylaşım nedeniyle 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin (B) bendinin (a) alt bendi uyarınca herhangi bir açıklamaya yer vermeden kınama, bir siyasi partiyi eleştiri mahiyetindeki başka paylaşımları yönünden aynı maddenin (B) bendinin (d) alt bendi uyarınca kınama, bir gazete haberi ve sınav istatistikleri üzerine yapmış olduğu yorum nedeniyle aynı maddenin (A) bendinin (e) alt bendi uyarınca uyarma cezasıyla tevhiden aynı maddenin (B) bendinin (d) alt bendi uyarınca kınama cezasıyla tecziyesinin teklifi üzerine başvurusunun kınama cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Başvurucu söz konusu idari işlemin iptali istemiyle idare mahkemesinde dava açmıştır. Adana 3. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 26/5/2016 tarihinde, idari işlemde mevzuata ve dolayısıyla hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşarak davanın reddine karar vermiştir. Başvurucunun itirazı üzerine dosyayı inceleyen Konya Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi (Daire) 15/3/2017 tarihinde kararın onanmasına oyçokluğu ile karar vermiştir. Muhalif üye, söz konusu paylaşımlarda geçen ifadelerin ifade ve örgütlenme özgürlükleri kapsamında kaldığını belirterek çoğunluk görüşüne katılmamıştır. Başvurucunun karar düzeltme talebi ise aynı Daire tarafından 24/10/2017 tarihinde oyçokluğu ile reddedilmiştir. Başvurucu 6/12/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

AYM ye göre kamu kurumları tarafından yapılan bazı toplantıların ve alınan kararların niteliği gereği gizli tutulması anlaşılabilir. Bununla birlikte somut olayda İl Disiplin Kurulu tarafından alınan kararın gizli olduğu ya da gizli kalması gerektiğine dair bir mevzuat hükmü ya da teamül bulunduğu iddia edilmiş değildir. İl Millî Eğitim Disiplin Kurulunun ne şekilde ve kimlerin katılımıyla oluştuğu, çalışma usul ve esasları Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Somut olayda başvurusunun Disiplin Kurulu üyelerinin altına imza atarak alenileştirdikleri görüşlerini, kişisel bazı değerlendirmelerle kamuoyuna aktardığı görülmektedir. Bu nedenle başvurusunun gizli kalması gereken birtakım bilgileri alenileştirdiği de söylenemeyecektir.

AYM ye göre kamu görevlilerinin sahip oldukları statüden kaynaklanan bazı sınırlamalara tabi olmaları ifade özgürlüğü gibi temel bir özgürlüğü kamu görevlisi olma adına peşinen feda etmeleri gerektiği anlamına gelmemelidir. Bu nedenle bir kamu görevlisi dengeli olmak, yürüttüğü kamu görevi bakımından tarafsızlığına gölge düşürmemek ve görevini aksatmamak kaydıyla ifade özgürlüğünü kullanarak eleştiride bulunabilir.

AYM tarafından somut olayda da başvurusunun sosyal medya hesabından paylaştığı ifadelerin kamu görevlisi statüsünden kaynaklanan ödev ve sorumluluklarına aykırı ve tarafsızlığına gölge düşürecek nitelikte olmadığı, yöneticisi olduğu Sendikanın bir üyesi ile ilgili olarak gerçekleştirilen toplantıya ilişkin görüşlerini yansıtan, ifade özgürlüğü korumasından yararlanması gereken ifadeler olduğu kanaatine varılmıştır.

AYM, idare ve mahkeme kararlarında, kamu görevlisi olan başvurusunun ifade özgürlüğü ile ödev ve sorumlulukları arasında adil bir denge kurulmadığını, müdahaleyi oluşturan disiplin cezasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığını değerlendirmiştir. Başvurucunun

Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

MÜLKİYET HAKKINA İLİŞKİN BAŞVURULAR

ALEXANDRA LİANA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU (B. Numarası: 2018/20732)

Karar Tarihi: 13/1/2022 R.G. Tarih ve Sayı: 1/3/2022-31765

Başvuru, özel koleksiyona kayıtlı olan taşınmaz kültür varlıklarının bedelsiz olarak müzeye tesliminin istenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

Y.E.S., Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Müdürlüğünde (Müdürlük) kayıtlı bir kültür varlığı koleksiyoncusudur. Y.E.S. 1990 yılında kendisi de koleksiyoncu olan Y.D.den kültür varlığı niteliğinde bir taşınmaz satın almış ve bu taşınmazda koleksiyonculuk faaliyetine başlamıştır. Y.E.S. içindeki yedi parça kültür varlığıyla birlikte evi satın almıştır. Y.E.S.nin koleksiyonuna hiçbir zaman kaydedilmeyen söz konusu yedi parça kültür varlığı evin duvarlarında süs unsuru olarak monteli bulunmaktadır. Y.D. de başvuru dosyasından anlaşılamayan bir tarihte ölmüştür. Y.E.S.nin ölümünden sonra hiçbiri Türk vatandaşı olmayan gerçek kişi başvuru, Steiner Gayrimenkul Yatırım ve Danışmanlık Limitet Şirketini (beşinci başvuru) kurmuştur. Şirket 19/2/2014 tarihinde koleksiyon izin belgesi olarak Müdürlük gözetiminde koleksiyonculuk faaliyetine başlamıştır. Y.E.S.nin koleksiyonuna kayıtlı tüm kültür varlıkları Şirketin koleksiyonuna aktarılmıştır. 27/1/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na 4/2/2009 tarihli ve 5835 sayılı Kanun'un 4. maddesiyle eklenen geçici 8. maddeyle 11/3/2005 tarihinden önce bir şekilde koleksiyoncular tarafından edinilmiş ve bağlı bulunduğu müzedeki envanter defterine kaydı yaptırılmış taşınmaz kültür varlıklarının koleksiyoncular arasında hiçbir surette değiştirilemeyeceği ve satılamayacağı hükme bağlanmış, bu taşınmaz kültür varlıklarından müze ve ören yerlerindeki eserlerin bütünleyicisi olduğu tespit edilen parçalar ile müze koleksiyonlarını tamamlar nitelikte olanları Kültür ve Turizm Bakanlığının bedelsiz olarak alma hakkının saklı olduğu belirtilmiştir. Müdürlük 20/8/2010 tarihli işlemle Y.E.S.nin koleksiyonuna kayıtlı eserlerin veraset davası sonuçlanıncaya kadar yediemin olarak Müze Müdürlüğüne teslim edilmesini gerçek kişi başvuru, ihtar etmiştir.

Başvuru, bu işleme karşı Muğla 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) iptal davası açmıştır. Mahkeme 23/12/2011 tarihli kararla davayı reddetmiştir. Kararın gerekçesinde, murisin Avusturya (Başvuru formunda ABD olarak belirtilmiştir.) mirasçılarının ise üç farklı ülke vatandaşı olması sebebiyle veraset ilamı alınmasının gecikebileceği belirtilmiş ve bu nedenle devlet malı niteliğindeki taşınmaz kültür varlıklarının yediemin olarak Müdürlüğe tesliminin hukuka uygun olduğu ifade edilmiştir. Karar, Danıştay Ondördüncü Dairesinin (Daire) 18/3/2014 tarihli kararıyla onanmıştır. Karar düzeltme istemi ise Dairenin 26/11/2015 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Kültür Varlıklarının Özel Mülkiyete Konu Olabilirliği Meselesi: 2863 sayılı Kanun'un çeşitli maddelerinde taşınır vetaşınmaz kültür varlıklarıyla ilgili olarak maliklerin yetkilerini kısıtlayan, devlete gözetim ve denetim yetkisi veren birtakım hükümler sevk edilmekle birlikte bunların hâlihazırda özel mülkiyette bulunanların üzerindeki özel mülkiyetin kalkmasını öngören veya kamu mülkiyetinde bulunanların özel mülkiyete geçmesini engelleyen açık bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla Türk hukuk sisteminde taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının özel mülkiyete konu edilmesinin yasaklanmadığı anlaşılmıştır.

Başvurucuların Mülkünün Bulunup Bulunmadığı: Bu bağlamda öncesinde gerçek kişi başvuruçuların murisinin koleksiyonuna kayıtlı olan parçalar ile Y.D.nin koleksiyonuna kayıtlı parçaların ayrı ayrı ele alınması gerekir:

Öncesinde Y.E.S.nin Koleksiyonuna Kayıtlı Eserler Yönünden: 5835 sayılı Kanun'un 4. maddesiyle 2863 sayılı Kanun'a eklenen geçici 8. madde uyarınca 11/3/2005 tarihinden önce bir şekilde koleksiyoncular tarafından edinilmiş ve bağlı bulunduğu müzedeki envanter defterine kaydı yaptırılmış taşınmaz kültür varlıklarının koleksiyoncular arasında hiçbir surette değiştirilemeyeceği ve satılamayacağı hükme bağlanmıştır. Ancak anılan hüküm dahi 11/3/2005 tarihinden önce özel koleksiyonlara dâhil edilen taşınmaz kültür varlıkları üzerindeki özel mülkiyeti otomatik olarak ortadan kaldırmamakta, sadece devir ve satış yasağı getirmekte ve bunların bedelsiz olarak müzelere alma hususunda idareye takdir yetkisi tanınmaktadır. Tüm bunlardan ortaya çıkan sonuç 11/3/2005 tarihinden önce taşınır kültür varlığı gibi kabul edilerek özel koleksiyonlara kaydedilmiş bulunan taşınmaz kültür varlıklarının koleksiyon sahipleri veya bunların mirasçıları yönünden mülk teşkil ettiğiidir.

Y.D.nin Koleksiyonuna Kayıtlı Olan Yedi Eser Yönünden: Anılan yedi eser Y.D.nin koleksiyonuna kaydedilmekle taşınır kültür varlığı olarak işlem görmüştür. 2863 sayılı Kanun'un 1990 tarihinde de yürürlükte bulunan 26. maddesinin sekizinci fıkrasında koleksiyoncuların ilgili müzeye tescil ettirerek koleksiyonlarındaki her türlü eseri on beş gün önce Kültür ve Turizm Bakanlığına haber vermek şartı ile kendi aralarında değiştirebileceği veya satabileceği hükme bağlanmıştır. Olayda ise başvuruçular Y.D. ile Y.E.S. arasındaki satış işleminin Kültür ve Turizm Bakanlığına bildirildiğini ve tescil ettirildiğini ortaya koyamamaktadır. Bu durumda Y.D.nin koleksiyonuna kayıtlı bulunan yedi parçanın mülkiyetinin usulüne uygun olarak Y.E.S.ye devredildiğinin ve akabinde de mirasçılara intikal ettiğinin kabulü mümkün değildir. Bu durumda Y.D.nin koleksiyonuna kayıtlı bulunan yedi parça yönünden başvuruçuların mülkünün bulunduğu ortaya konulamadığından başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Müdahalenin Varlığı ve Türü: Başvuruçucu Şirketin envanterine kaydedilen kültür varlıklarının Müdürlüğe teslim edilmekle yükümlü kılınması mülkiyet hakkına müdahale teşkil etmektedir. Başvuruçunun koleksiyonunun müzeye devredilmesi mülkten yoksun bırakılmasına yol açmaktadır. Bireysel başvuruya konu işlem başvuruçunun fiillerinin bir yaptırımı olarak tesis edilmediği de gözetildiğinde müdahalenin mülkten yoksun bırakma biçimindeki ikinci kural çerçevesinde incelenmesi gerekir.

Kanunilik: Başvurucu Şirketin koleksiyonuna kayıtlı eserlerin müzeye teslimi yolunda tesis edilen idari işlemin dayanağı olarak 5835 sayılı Kanun'un 4. maddesiyle 2863 sayılı Kanun'a eklenen geçici 8. madde gösterilmiştir. Anılan kural 11/3/2005 tarihinden önce bir şekilde koleksiyoncular tarafından edinilmiş ve bağlı bulunduğu müzedeki envanter defterine kaydı yaptırılmış taşınmaz kültür varlıklarından müze ve ören yerlerindeki eserlerin bütünleyicisi olduğu tespit edilen parçalar ile müze koleksiyonlarını tamamlar nitelikte olanlarının bedelsiz olarak alınması konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığına yetki tanımaktadır. Dolayısıyla başvuru Şirketin envanterine kayıtlı olan ve taşınmaz nitelikte olduğu kabul edilen kültür varlıklarının bedelsiz olarak müzeye teslim edilmesi yönündeki işlemin kanuni dayanağının bulunduğu anlaşılmaktadır.

Meşru amaç: Başvurucu Şirketin envanterindeki taşınmaz kültür varlıklarının müzeye teslim etmekle yükümlendirilmesinin amacı bunların korunmasıdır.

Ölçülülük: Taşınmaz kültür varlıklarının bir parçası mahiyetindeki kültür varlıklarının bedelsiz olarak müzeye alınmasının bunların korunması amacının sağlanması için elverişli bir araç olduğu görülmektedir. İkinci olarak belirtilen aracın gerekli olup olmadığı incelenmelidir. Özel mülkiyette bulunan kültür varlıklarının bedelsiz olarak müzelere teslim edilmek suretiyle özel mülkiyetin ortadan kaldırılması oldukça ağır bir müdahaledir. Bu şekildeki ağır bir müdahalenin müstahak görülebilmesi için son derece zorlayıcı nedenlerin bulunması gerekir. Salt kültür varlıklarının korunması ihtiyacı -bunların başvurucuda kalması hâlinde daha az korunacağı ortaya konulmadıkça- özel mülkiyetteki bir kültür varlığının tazminatsız olarak kamu mülkiyetine geçirilmesini haklı hâle getirmez. 5835 sayılı Kanun'un 4. maddesiyle 2863 sayılı Kanun'a eklenen geçici 8. madde dahi 11/3/2005 tarihinden önce koleksiyoncuların envanterlerine kaydedilenlerle ilgili olarak oluşan mülkiyet durumunu kendiliğinden ortadan kaldırmamakta, bu konuda idareye takdir yetkisi tanımaktadır. Dolayısıyla Mahkemenin mevzuatın taşınmaz kültür varlığının koleksiyonculuk faaliyetine imkân sağlamadığı yönündeki gerekçesinin ilgili ve yeterli olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Muğla 1. İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

HANİFE YILDIZ TORUM VE NİMET FİLİZ SEVEN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2018/1567 R.G. Tarih ve Sayı: 09.03.2022 - 31773

Karar Tarihi: 10.02.2022

Başvuru, Malikler Kurulu Kararının hukukiliğinin incelenmemesi sebebiyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ihlali ve Malikler Kurulu Kararına rıza göstermeyen paydaşın hissesinin düşük bedelle satılması sebebiyle mülkiyet hakkı ihlaline ilişkindir.

ARKA PLAN:

Başvurucular Hanife Yıldız Torum ve Nimet Filiz Seven, İstanbul ili Kadıköy ilçesi Erenköy Mahallesi'nde kâin 106 pafta 1167 ada 28 parsel sayılı taşınmazda dört işyeri ve bir daire olmak üzere beş bağımsız bölümün hisseli malikidir.

Söz konusu taşınmaz, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca *riskli yapı* olarak tespit edilmiş ve sonrasında yıkılmıştır. Sonra taşınmaz üzerindeki kat mülkiyeti, müşterek mülkiyete dönüştürülmüştür. Başvurucuları toplam hissesi 16/100'dür. 3 te 2 çoğunlukla yıkılan apartmanın yenilenmesi için daha önceden imzalanan kat karşılığı inşaat sözleşmesi ve projenin kabulüne karar verilmiştir. Yapılan paylaşıma göre başvuruculara kot seviyesinde 2 daire verilmiştir. Başvurucular söz konusu sözleşmeye rıza göstermemişlerdir. Diğer paydaşlar bunun üzerine Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne müracaat ederek başvurucuların hisselerinin resen satılmasını istemişlerdir. İdare, hisselerin açık artırımla satılmasına karar vermiştir.

Bu arada başvurucular Malikler Kurulu kararının ve sözleşmenin düzeltilmesi için İstanbul 25. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açmıştır. Başvurucular 3'te 2 çoğunluk kararının belirleyici olmasının mülkiyet hakkını kısıtlayacağını, kendilerine düşen bağımsız bölümlerin 4 dükkân 1 daire olması gerektiğini iddia etmişlerdir. Açılan davada mahkeme, Malikler Kurulu toplantısı kararları ve sözleşmesinin uygulamasının teminat karşılığında durdurulmasına karar vermiştir. Tedbir sonrasında satış işlemleri durmuştur. Fakat Mahkeme daha sonra tedbirin kaldırılmasına karar vermiştir. Satış işlemleri başlamış ve başvurucuların hisseleri paydaşlardan birine satılmıştır. Satış sonrası Asliye Hukuk Mahkemesi, davanın konusuz kaldığı gerekçesiyle karar verilmesine yer olmadığı kararı vermiştir.

Başvurucular istinaf kanun yoluna başvurmuş fakat talepleri reddedilmiştir. Başvurucular ayrıca hisselerin satılmasına ilişkin kararın iptali istemiyle İdare Mahkemesi'nde dava açmıştır. İdare Mahkemesi, hisselerinin satılmasının hukuka aykırılık taşımadığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir. Kararı istinaf eden başvurucular, karara karşı istinaf yoluna gitmiş fakat istinaf istemleri reddedilmiştir. Başvurucular ayrıca satılan hisselerin, İdarece yapılan değer takdirinde olması gerektiğinden düşük olduğu gerekçesiyle iptal istemiyle İdare mahkemesinde bir dava açmıştır. İdare Mahkemesi, görevli mahkemenin kendisi olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Başvurucular kararı istinaf etmişler fakat ret cevabı almışlardır. Sonrasında bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Mülkiyet Hakkıyla Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlali Şikâyetine İlişkin: Anayasa Mahkemesi, öncelikle başvurucuların mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlaline ilişkin şikâyetleri incelemiştir. Başvurucular, Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan davada mahkemenin dosyayı esastan incelenmemesi ve Malikler Kurulu kararının içeriğinin denetlenmemesi sebebiyle mülkiyet hakkının usul boyutunu ihlal ettiğini öne sürmüşlerdir. Ayrıca Mahkemenin, Malikler Kurulu kararına ilişkin hukuki

denetim yapılmadığı gerekçesiyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru haklarının ihlal ettiğini öne sürmüşlerdir.

Mahkeme, önce mülkün varlığı konusunu incelemiş ve başvurucuların bu hak kapsamında menfaatinin oluşunu kabul etmiştir. Kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla öngörülen yargı yollarının mevzuatta yer almasının yalnız başına yeterli olmadığını bu yolun aynı zamanda pratikte de başarı şansı sunması gerektiğini belirtmiştir. Mülkiyet hakkının korunması için devletin ilgili hak bakımından koruyucu, düzeltici önlemleri alması gerektiğini söylemiştir. Mahkeme, Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açılan davanın aslında pratikte etkili bir yol olabileceği ihtimalini değerlendirmiştir. Mahkeme, Asliye Hukuk Mahkemesi'nin ihtiyati tedbir kararını kaldırarak hisselerin satışına yol açmasının, Malikler Kurulu kararının hukukiliğine ilişkin şikâyetlerin dinlenememesine sebep olduğunu belirtmiştir. Bu şekilde teoride etkili olduğu tespit edilen bir uygulamanın somut olayda etkili olamaması sebebiyle başvurucuların mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiği Şikâyetine İlişkin: Mahkemenin değerlendirdiği ikinci husus, başvurucuların mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleridir. Başvurucular, kentsel dönüşüm uygulamasının ve bu yolla taşınmazın niteliğinin keyfi olarak değiştirilemeyeceğini ifade etmiştir. Başvurucular, 4 iş yeri ve 1 dairenin verilmesi gerekirken 2 tane kot seviyesi altında dairenin verildiğini ve bu durumun mülkiyet hakkını ihlal ettiğini söylemektedir. Bu nedenle söz konusu projenin içeriği ile ilgili inceleme yapılmamasının adil yargılanma hakkı ve mülkiyet hakkının ihlali olduğunu öne sürmüşlerdir. Başvurucuların şikâyetleri hisselerin rızalarının dışında satılmasına yöneliktir. Mahkeme, olağan kanun yollarında mahkemelerin başvurucuların, taşınmazın yeni paylaşım şekline yönelik itirazlarını inceleme dışı bırakan yaklaşımlarının devletin pozitif yükümlülüğüne uymadığı sonucunu ortaya koymuştur. Mahkeme başvurucuların hisselerinin satılmasının son çare olduğunun kamu makamlarınca ortaya konulamadan satılması ve hisselerin değerinin tespitine yönelik iddiaların incelenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Mahkeme, başvurucuların açmış olduğu ihalenin tespiti davasında en önemli husus olan hisselerin değerinin usulüne uygun olarak tespit edilip edilmediği sorununun çözüme kavuşturulmadığını söylemektedir. Bu sebeple hisselerin irade dışı satışı sonucu mülkiyet hakkında oluşan müdahaleyle başvuruculara yüklenen külfetin dengelenmediği ve bu şekilde yapılan müdahalenin orantılı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Mahkeme açıkladığı sebeplerle Anayasa Madde 35'te güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

FATMA BETÜL ÖZDİLEK TOMBUL BAŞVURUSU (Başvuru Numarası: 2019/22030)

Karar Tarihi : 23/2/2022 R.G. Tarih ve Sayı : 30/3/2022-31794

Başvuru, yürütmenin durdurulması kararının icrası amacıyla kadrosu iptal edilerek kamu göreviyle ilişkisi kesilen ancak dosyanın işleminden kaldırılması üzerine anılan kadroyla yeniden ilişkilendirilen öğretim üyesinin açıkta kaldığı dönemde mahrum olduğu parasal haklarının

ödenmesi isteminin reddedilmesi sebebiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

ARKA PLAN:

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörlüğü (İdare) tarafından 30/10/2015 tarihli Resmî Gazete'de Tıp Fakültesi Nöroloji Ana Bilim Dalında bir adet doçent kadrosu ilanı yapılmış, Başvurucu, anılan kadroya atanmak için 2/11/2015 tarihinde müracaat etmiş; ilanda belirtilen şartları taşıdığı saptanarak 17/2/2016 tarihinde İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Ana Bilim Dalında doçent kadrosuna atanmıştır. Başvurucu 29/2/2016 tarihinde göreve başlamıştır. Bu arada İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Ana Bilim Dalı başkanı olan A.K. tarafından doçentlik ilanına ilişkin işlemin iptali istemiyle İstanbul 4. İdare Mahkemesinde (4. İdare Mahkemesi) dava açılmış, İdare, yürütmenin durdurulması kararını uygulamak amacıyla 31/5/2016 tarihinde başvurusunun atanmış olduğu kadroyu iptal etmiş ve başvurusunun kamu göreviyle ilişkisini kesmiştir. Anılan dava devam ederken A.K. 1/9/2016 tarihli ve 29818 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 672 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname ile kamu görevinden çıkarılmış, davacının kamu görevinden çıkarılmış olması sebebiyle taraf ehliyetini yitirdiği gerekçesiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca dava dosyasının işlemiden kaldırılmasına karar vermiş, 21/2/2017 tarihinde başvuru yeniden göreviyle ilişkilendirilmiştir.

Başvurucu 3/3/2017 ve 3/4/2017 tarihlerinde İdareye müracaat ederek görevle ilişkisinin kesildiği dönemde yoksun kaldığı parasal hakların ödenmesini talep etmiş, idare ise reddetmiştir. Başvurucu, parasal haklarının ödenmesi isteminin reddine ilişkin işlemin iptali ile yoksun kaldığı akçasal hakları için 40.000 TL tazminat ödenmesine karar verilmesi istemiyle 5/5/2017 tarihinde İstanbul 1. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) İdare aleyhine dava açmış, İdare Mahkemesi 10/11/2017 tarihinde idari işlemin iptali ile yoksun kaldığı parasal hakları için 37.562,71 TL tazminat ödenmesine, tazminata ilişkin diğer taleplerin ise reddine karar vermiştir. Taraflar karşılıklı olarak istinaf yoluna başvurmuş, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 7. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 21/9/2018 tarihinde İdarenin istinaf istemini kabul ederek İdare Mahkemesi kararının başvuru lehine olan hüküm fıkrasını kaldırmış ve davayı bütünüyle reddetmiştir. Başvurucu temyiz yoluna başvurmuş ise de Danıştay Sekizinci Dairesinin 12/2/2019 tarihli kararıyla, Bölge İdare Mahkemesi kararının kesin olduğu gerekçesiyle temyiz istemi incelenmeksizin reddedilmiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ:

Anayasa Mahkemesi, başvurusunun tüm şikâyetlerinin mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir. Somut olayda başvuru 17/2/2016 tarihinde İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Ana Bilim Dalına doçent olarak atanmış, 29/2/2016 tarihinde de bu göreve

başlamıştır. Dolayısıyla doçentlik kadrosuna bağlanmış parasal hakların 29/2/2016 tarihi itibarıyla başvuru yönünden mülk teşkil ettiği açıktır. Somut olayın koşulları gözetildiğinde başvurunun ilişkisinin kesilmesinin aynı zamanda mülkiyet hakkına da müdahale teşkil ettiği değerlendirilmiştir. Mülke erişimin engellenmesi biçiminde tezahür eden müdahalenin mülkiyetten barışçıl yararlanma hakkına ilişkin genel kural çerçevesinde incelenmesi uygun görülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Anılan madde uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Somut olayda başvurunun kamu göreviyle ilişkisinin kesilmesinin kanuni dayanağı olarak 2577 sayılı Kanun'un 28. maddesinin (1) numaralı fıkrası gösterilmiştir. İdarenin yürütmeyi durdurma kararını uygulamak amacıyla başvurunun ilişkisini kesmesinin şekli manada kanuni bir temelinin bulunduğu anlaşılmıştır. Ayrıca yürütmenin durdurulması kararının adaleti açıkça hiçe sayacak şekilde hukuka aykırı olduğunun ilk bakışta anlaşılabilecek nitelikte olduğu da söylenemeyecektir. Bu koşullarda, yürütmenin durdurulması kararının gereğini yerine getirmek amacıyla başvurunun ilişkisinin kesilmesi suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu ve müdahalenin mahkeme kararlarının uygulanması şeklinde ifade edilebilecek bir meşru amaçla gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır. mahkemenin verdiği ve üst mahkemece ya da aynı mahkeme tarafından kaldırılmayan bir yürütmenin durdurulması kararının uygulanması amacıyla kamu göreviyle geçici olarak ilişkisi kesilen başvurunun bu dönemde yoksun kaldığı parasal haklarının başvurucuya ödenmemesinin ölçülü olduğu ve kamu yararı ile bireysel yarar arasındaki adil dengeyi zedelediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Açıklanan gerekçelerle; Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA, Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE, Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA, Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/2/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.